

Světlik

svět libereckých knihoven

hách po odpadnutí vod první suchá země i na temeni Ještěda.
na, usedají do stínu platanů a jejich urputné vzezření se stává mírným.
jí nazdařbůh. Být básníkem, to není jenom tak.
Oh, moje Mañon! Slunko bylo u samého západu a svatojánnští broučci vstávali.
to be done. Byl pozdní večer – první máj, večerní máj – byl lásky čas.
der Fall ist.
v?

Bezbariérová knihovna?

Co se stalo v knihovně v posledních třech měsících? Březen, duben i květen byly měsíce naplněné nejen běžnou prací, ale i akcemi, jejichž počet je opět úctyhodný. Zastavila bych se u jedné z nich. Projekt Živá knihovna oslovil nejen knihovníky a dobrovolníky z řad Liberecké občanské společnosti, kteří společně tuto ojedinělou akci organizovali. Veřejnost i média jej přijala se zájmem. Ostatně, akce, která 28. března v prostorách knihovny proběhla, měla za úkol bourat bariéry. Bariéry mezi lidmi, odstranit předsudky, které mezi námi stále existují, v mnoha situacích si je ani neuvědomujeme. Přemýšlíme o tom, jak se chováme k lidem o něco málo odlišným, než jsme my?

Tolerujeme je nebo je nám to jedno nebo je nemáme rádi nebo je dokonce nenávidíme? Podléháme zažitým předsudkům, zobecňujeme, používáme zažitá klišé.

V Živé knihovně jsme měli možnost vypůjčit si knihu, jejíž osud je odlišný od běžných lidí. Co si myslíme o Židovce s blond vlasy nebo o černochovi, který v Praze vystudoval a oženil se s dívkou bílé pleti, s Češkou? Umíme akceptovat fakt, že Romka může být úspěšnou spisovatelkou a že ne všichni Poláci jsou líní a neschopní? Je dobré setkat se s lidmi přímo, tváří v tvář. Generalizujeme to, co neznáme zblízka. Seznámíme-li se s lidmi, s konkrétními lidmi, změníme názor.

Máme radost, že se podařilo během jednoho dne uskutečnit 124 výpůjček. Živou knihovnu rozhodně příští rok znovu zopakujeme, třeba s jinými knhami, jinými lidmi. Pomáháme odbourávat bariéry, navíc s mladými lidmi a ve velice přátelské atmosféře.

V letošním roce vstupujeme i do projektu „Knihovna bez bariér“. Naše prostory, naše knihy, časopisy, CD a ostatní média – všechny naše služby zpřístupníme i lidem, kteří tak snadno do knihovny nepřijdou. Tito lidé jsou nějak handicapovaní – jsou neslyšící, nevidomí, na vozíku, staří, nemocní, cizinci... Většinou víme, jak se chovat k běžným uživatelům. Víme, jak jim poradit, co jim doporučit, jak s nimi jednat, umíme se s nimi domluvit. Umíme se ale domluvit s neslyšícím? Nebo doporučit, co je vhodné pro nevidomého? Má vozíčkář možnost plně využívat všechny služby knihovny? Mohou snad staří nemohoucí lidé do knihovny zajít? Tady už nám odpověď chybí a měli bychom pracovat na tom, abychom ji brzy našli.

Začínáme s hledáním odpovědí. Učíme seniory pracovat s počítačem a vyhledávat v internetu. Chceme chodit do domovů pro seniory, kde staří lidé už nemohou sami číst, ale my jim můžeme přímo na místě zprostředkovat svět literatury prostým předčítáním. Chceme se naučit znakovou řeč, abychom mohli komunikovat s neslyšícími, budujeme fond zvukových knih, nahráváme každoročně knížku pro děti v projektu „Děti čtou nevidomým dětem“. Nakupujeme literaturu v jazyce jazykových menšin, dáváme prostor kurzu češtiny pro cizince. To, že knihovna má bezbariérový přístup, zdaleka nestačí. Je třeba jít dál, hlouběji. Zajet do obcí, kde není knihovna, kde jsou ale lidé, kteří by knihy také rádi četli. Nelze je opomíjet.

Chceme být knihovnou, která si zaslouží označení přátelská. Chceme být knihovnou, která si zaslouží označení „handicap friendly“. Je to úkol nejen pro letošní rok, je to úkol napořád...

Přeji všem našim uživatelům krásné léto!

Mgr. Blanka Konvalinková
ředitelka

Obsah

SVĚT libereckých knihoven.....	2
<i>Z knihovny.....</i>	<i>2</i>
<i>I jako Informační služba.....</i>	<i>2</i>
<i>Můj rok (a čtvrt) s evropským projektem.....</i>	<i>2</i>
<i>Konference Euroregionu Neisse-Nisa-Nysa</i>	<i>6</i>
<i>Akce v knihovně</i>	<i>8</i>
<i>Březen – měsíc čtenářů v KVK v Liberci</i>	<i>8</i>
<i>Konference „Současnost literatury pro děti a mládež“</i>	<i>11</i>
<i>Vietnamský večer.....</i>	<i>12</i>
<i>Kristián Kryštof brabě Clam-Gallas se dočká monografie ...</i>	<i>13</i>
<i>Tvoří knihovníci.....</i>	<i>14</i>
<i>R. Daňová – O nafoukané knize, aneb jak to chodí v knihovně.....</i>	<i>14</i>
<i>Z regionu</i>	<i>19</i>
<i>Den pro Zemi a burza knih v Semilech</i>	<i>19</i>
<i>Nový kabát smržovské knihovny.....</i>	<i>20</i>
<i>Čtenář roku Libereckého kraje.....</i>	<i>22</i>
<i>90 let jablonecké městské čítárny (1921–2011)</i>	<i>23</i>
SVĚT veletrhů a soutěží	24
<i>Výsledky IX. ročníku literární soutěže Nadace ŠKOLA HROU a o. p. s. LABYRINT BOHEMLA „Řekni mi, co čteš“ – téma: „Vzpomínky na minulost“</i>	<i>24</i>
SVĚT souvislostí	28
<i>Dialekt a německá literatura z Českolipska do r. 1945. VI</i>	<i>28</i>
SVĚT libereckých autorů.....	33
<i>J. Janáček – Kašpárkoviny: Zlá žena.....</i>	<i>33</i>
<i>S. Hubačiková – Básně.....</i>	<i>37</i>
SVĚT mladé literatury.....	40
<i>V. Landovalský – Básně</i>	<i>40</i>
<i>K. Férová – Haiku.....</i>	<i>41</i>
SVĚT kritického myšlení.....	43
<i>O. Hejnic – Rozhovory Radima Kopáče s Bohumilem Nuskou....</i>	<i>43</i>
<i>S. Kubín – Martina Komárková: Modlitebník.....</i>	<i>45</i>
SVĚT Kruhu autorů Liberecka	47
<i>Čtení KALu v knihovnách regionu.....</i>	<i>47</i>
<i>Zemřel Jiří Tobiáš.....</i>	<i>48</i>

Redakční rada:

Jiří Janáček, Vladimír Piša, Marek Sekyra **[KAL]**
Blanka Konvalinková, Jaroslava Starcová, Libor Schiffner **[KVK]**

Tento projekt se koná za finanční podpory MK ČR.

Vydává Krajská vědecká knihovna v Liberci **[KVK]** spolu s Kruhem autorů Liberecka **[KAL]** jako účelový tisk.

Tisk Geoprint Liberec, www.geoprint.cz

Evid. č. MK ČR 14407 ISSN 1214 - 2751

Z knihovny

I jako Informační služba

Každý, kdo vstoupí do knihovny, projde kolem pultu s nápisem Informační služba. Knihovníci mu neřeknou jinak než „íčko“. Je to nejmenší oddělení v knihovně, má jen pět pracovníků. U pultu se čtenáři setkávají s Helenou, Renatou, Ivou, Františkou a Davidem, který celému oddělení velí.

Čtenáři znají Informační službu nejvíce jako místo, kde se platí poplatky. Těmi ale činnost tohoto oddělení zdaleka nekončí. Informační služba zodpovídá za agendu spojenou s registracemi čtenářů. K pultu přijde každý nový čtenář (starší 15 let), aby vyplnil registrační formulář, zaplatil registrační poplatek a dostal průkazku, na kterou si může půjčovat knihy. Knihovníci vždy ochotně prodlužují výpůjčky, vytvářejí rezervace, žádanky na knihy uložené ve skladu a poskytují informace o provozu knihovny. Ne každý čtenář ví, že si může založit čtenářské konto, aby mohl sám sledovat aktuální stav svých výpůjček nebo si na něj vložit libovolnou částku, ze které lze hradit poplatky za pozdní vrácení knih, upomínky, kopírování atd. V době, kdy jsou půjčovny uzavřené, lze na tomto místě i vracet půjčené dokumenty. Informační pult funguje také jako záchytný bod pro náhodné návštěvníky, kteří potřebují poradit. Knihovníci často poskytují informace obecného charakteru, jak se kam ve městě dostat atd. Nelze opomenout, že čtenáři si k pultu chodí třeba jen

pro vlídné slovo, trochu si popovídat, poradit se.

Informační služba zajišťuje provoz hojně navštěvovaných internetových stanic. Každý řádně zaregistrovaný čtenář může využít denně hodiny internetu zdarma. Internet mohou využívat i neregistrovaní návštěvníci, deset minut zdarma, delší doba je zpoplatněna. Samozřejmostí je možnost tisknout a kopírovat.

Informační služba organizuje exkurze po knihovně nebo velmi populární školení Internet pro seniory.

Každý, kdo z knihovny odchází, projde znovu kolem oddělení Informační služby. Pokud neměl nic k vyřízení přímo u pultu, knihovníci ho alespoň vždy s úsměvem pozdraví a těší se na další návštěvu.

Iva Karásková

Můj rok (a čtvrt) s evropským projektem

Books·21

Od února roku 2010 až do dubna roku 2011 jsem byla účastnicí evropského projektu Books21. Jak takový mezinárodní projekt hrazený z peněz Evropské

unie vypadá a jak se k němu obyčejná knihovnice dostane?

Projekt začíná!

Na počátku všeho stála liberecká nevládní nezisková organizace LOS – Liberecká občanská společnost. LOS inicioval a stal se hlavním koordinátorem projektu, který byl nazván Books21 (v překladu Knihy21, číslovka v názvu naznačuje 21. století). Projekt byl celý financován z evropského programu pro celoživotní učení Grundtvig (více o něm na stránkách Národní agentury pro evropské vzdělávací programy <http://www.naep.cz/>) – v praxi to znamená, že nikdo z účastníků nemusel nic platit. Poté, co byl projekt schválen, přizvali zástupci LOSu Krajskou vědeckou knihovnu v Liberci k projektu jako partnerskou organizaci a konkrétně potřebovali jednoho zaměstnance jako zástupce knihovny k výjezdním setkáním a dalším organi-

začním záležitostí. Nejdůležitějším požadavkem byla dobrá znalost angličtiny a jistá míra flexibility. Tak jsem se k projektu dostala já.

O co přesně v projektu šlo? Spočíval zejména ve vzájemné výměně zkušeností a metod interkulturního vzdělávání mezi lidmi, kteří pracují v knihovnách nebo neziskových organizacích. Jeho hlavní náplní tedy byla setkání, která obsahovala studijní návštěvy, workshopy a setkání s odborníky. Na

závěr měla v každé členské zemi proběhnout i Živá knihovna jako jedna z možných metod interkulturního vzdělávání (o Živé knihovně ještě bude dále řeč). Dalším reálným výstupem projektu byla internetová stránka, CD a letáčky. Hlavní důraz byl ale kladen na vznik partnerství mezi jednotlivými organizacemi, které se projektu účastnily.

Cesty tam a zase zpátky

Do projektu bylo zapojených pět zemí, kromě České republiky ještě Polsko, Německo, Španělsko a Řecko. Setkání proběhlo dohromady pět, v každé zemi jedno. Na setkání se vždy vypravili z každé země tři lidé – dva z neziskové organizace a jeden člověk z partnerské knihovny, kterou k projektu přizvali. Většinou se tedy setkání účastnilo 15 lidí. Mezi setkáními probíhala mezi členy celkem čilá komunikace, nejdříve v komunikační platformě NING, posléze prostřednictvím blogu.

Každé ze setkání bylo většinou přeplněno nejrozličnějšími aktivitami – návštěvami knihoven či dalších kulturních institucí, diskuzemi mezi partnery, debatami s odborníky nebo účastníky Ži-

vých knihoven. Většinou se ale našel čas i na poznávání místního koloritu. Navštívená místa byla opravdu zajímavá – polská Vratislav a Jelení Hora, český Liberec, německý Berlín, španělské Santiago a řecké Atény. Každá hostující země většinou pojala setkání po svém, a tudíž nebylo o překvapení nouze.

Den Ž

S blížícím se datem konce projektu se v jednotlivých členských zemích začaly organizovat Živé knihovny. Co to vlastně znamená? Jedná se v podstatě o jednoduchou metodu neformálního vzdělávání, která byla poprvé

využita roku 2000 na letním festivalu v dánském Roskilde. Živá knihovna

se v mnohém podobá knihovně skutečné – čtenář přijde, vypůjčí si knihu, kterou si může i prodloužit, a pokud chce, půjčí si knihu jinou. Podstatným rozdílem je jediné to, že knihami v Živé knihovně jsou opravdová lidé, se kterými může čtenář navázat dialog (více o Živých knihovnách si můžete přečíst například zde: <http://humanlibrary.org>). V Liberci jsme se rozhodli uspořádat Živou knihovnu stereotypů a předsudků, kde živé knížky obvykle reprezentují lidé z menšin či skupin, které jsou často spojeny s diskriminací či sociálním vyloučením. Naše živé knížky tedy zastupoval například homosexuál, černoš, Romka, Židovka nebo dívka s maniodepresivní psychózou.

Jak naše Živá knihovna proběhla? V prostorách knihovny jedno březnové pondělí čekal na návštěvníky a čtenáře nevšední zážitek – možnost přečíst si

kromě knihy papírové i knihu „živou“. Mezi desátou dopolední a pátou odpolední hodinou, kdy akce probíhala, využilo tuto možnost celkem 124 zájemců, počet, který mile překvapil jak knihy, tak i knihovníky z Živé knihovny. Pokud se alespoň pár jedincům během mnoha rozhovorů podařilo přehodnotit svůj názor na určitou skupinu lidí, pak byl záměr Živé knihovny – boření stereotypů – splněn. Ohlasy z dalších zemí byly podobné, Živé knihovny zjevně veřejnost oslovily, a konkrétně v Liberci se uvažuje o dalším ročníku.

Tím končí moje vyprávění o účasti na evropském projektu Books21. Můj rok a čtvrt mne v mnohém obohatil a mnohemu naučil, například to, že podobnou šanci by člověk měl vždy využít – nikdy neví, co mu zajímavého přinese!

PhDr. Michaela Staňková

Konference Euroregionu Neisse-Nisa-Nysa

V květnu tohoto roku se v Jelení Hoře po důkladných přípravách konala společná konference knihovníků Euroregionu Nisa na téma „Elektronické služby knihoven“. Konferenci předcházelo několik setkání členů pracovní skupiny EUREX–Knihovny, diskuse o tématu a programu a podání žádosti o financování do Fondu malých projektů ERN, Cíl 3 – Překračujeme hranice. Žádost podávala polská strana a česká strana jí byla v tomto projektu partnerem. Setkání v Jelení Hoře navázalo na konferenci z roku 2009, kdy se knihovníci a knihovnice setkali v Liberci.

Konference proběhla 12. až 13. května 2011 v prostorách zrekonstruované a zmodernizované Krkonošské knihovny v Jelení Hoře. Obsahem a námětem konference byly elektronické služby knihoven, zúčastnilo se jí 15 knihovníků z české, 15 ze saské a 20 z polské části Euroregionu Nisa. Polští kolegové pro nás připravili skvělé zázemí, včetně exkurze, která se uskutečnila druhý den.

V úvodu nás přivítala ředitelka Krkonošské knihovny paní Alicja Raczek a hned po ní se ujal slova bývalý ředitel této knihovny pan Marcin Zawila, nyní starosta města Jelení Hory. Hosty pozdravila též Ing. Lidie Vajnerová, náměstkyně hejtmana Libereckého kraje.

Česká strana se prezentovala hlavním příspěvkem Mgr. Evy Měřinské z Městské knihovny v Praze na téma HISPRA – projekt digitalizace pragensií a další klasické literatury (autoři Mácha, Němcová, Doyle) a jeho využitelnost v malých knihovnách. Paní Měřinská popsala situaci v ČR, průběh digitalizace a její význam pro menší knihovny v republice.

Současnou situaci v knihovnách Libereckého kraje představila ředitelka Městské knihovny v České Lípě PhDr. Dana Kroulíková, její příspěvek popisoval přehled knihoven v LK, jejich připojení na internet, on-line katalogy, weby, atd. Tento příspěvek ještě doplnila paní Jaroslava Starcová (KVK v Liberci) o informaci o letošním úspěšném projektu zapojení 17 knihoven bývalého libereckého okresu do sítě

knihoven (web. stránka, on-line katalog). Projekt financuje ze 70 % program VISK3 Ministerstva kultury ČR.

Jako příklady dobré praxe posloužily po referátu paní Jitky Noskové (MK Jablonec n. Nisou) o webových šablonách dva příspěvky o jejich využití. Paní Karolina Peroutková (MK Smržovka) a paní Dana Zpěvákova (MK Jablonné v Podještědí) nám přiblížily možnost využití webové šablony prakticky. Třetím příspěvkem se prezentovala Knihovna A. Marka v Turnově. Její ředitel Hanuš Karpíšek představil svůj „instantní“ web, jeho principy fungování, výhody a nevýhody.

Na závěr české sekce vystoupila PhDr. Michaela Staňková s příspěvkem o využití Facebooku v KVK v Liberci. Hovořila o tom, jak nám

může tato sociální síť pomoci v komunikaci s uživatelem.

Příspěvek Prof. Dr. Thomase Bürgera představil evropskou digitální knihovnu Europeana, do které přispívá Saská zemská knihovna, ale i Jelenohorská Krkonošská knihovna. Paní Elfriede Ludwig ukázala, jak funguje virtuální digitální knihovna ve Wiesbadenu, kde je instalována služba DiViBib. Do reality nás přivedla ředitelka Knihovny Christiana Weise v Žitavě, když promluvila o současné situaci malých knihoven v Sasku, která je velmi limitována financemi.

Jako téma úvodní přednášky si polští kolegové vybrali autorský zákon a jeho podobu v Polsku, přednášela paní

Bożena Bednarek-Michalska. Další polské příspěvky přednesly kolegyně z Jelenohorské Krkonošské knihovny. Paní Beata Krawczyk nás osvěžila elektronickým literárním kvízem, Dorota Kacprzak hovořila o Jelenohorské digitální knihovně a hned na ni navázala paní Kamila Wilk, když popsala velmi zajímavou práci na Biografickém slovníku jelenohorské země. Program uzavřela paní Anna Galkowska, která popisovala elektronickou fotogalerii *Galeri@ w Tle* (galerie v pozadí), je umístěna v knihovně na obrazovkách počítačů.

Příležitost pro výměnu zkušeností se naskytla účastníkům nejen po skončení programu při společné večeři, ale i druhý den během exkurze do polské části Krkonoš včetně knihoven v Kowarech, Karpaci a Myslakovicích. Konference proběhla ve velmi přátelském duchu a rozhodně přispěla ke vzájemnému poznání klasických i elektronických knihovnických služeb ve třech zemích Euroregionu – Neisse-Nisa-Nysa. Děkuje se za skvělou organizaci, polští přátelé!

B. Konvalinková

Akce v knihovně

Březen – měsíc čtenářů v KVK v Liberci

Svaz knihovníků a informačních pracovníků ČR (SKIP) vyhlásil na měsíc březen další ročník propagační kampaně Březen – měsíc čtenářů. KVK v Liberci se zapojila několika zajímavými akcemi pro velké i malé.

V týdnu od 7. do 11. března probíhalo v Knihovně pro děti a mládež **Čtení pro nejmenší**. Dětem, které uměly a chtěly chvilku tiše posedět, předčítaly paní knihovnice ukázky z nejoblíbenějších dětských knížek.

Ráno 8. března se ve vstupní hale rozběhlo celodenní promítání filmu

s názvem **To bylo tak...** . Připomínal okamžiky spojené s otevřením nové budovy knihovny před 10 lety.

Stejný den ve 14 hodin zahájila předsedkyně Sdružení pro veletrhy dětské knihy paní Dagmar Helšusová vernisáž k výstavě výběru nejlepších ilustrací dětských knih za rok 2010

To nejlepší z ilustrace

To nejlepší z ilustrace

To nejlepší z ilustrace. Slavnostního zahájení se zúčastnili někteří z výtvarníků nominovaných na cenu Zlatá stuha a zástupci oslovených institucí a tisku.

Třetí akcí tohoto dne bylo vyhlášení výsledků soutěže **O nejlepšího čtenáře**. Pozvání na posezení s občerstvením přijali nejpilnější čtenáři Krajské vědecké knihovny v Liberci i poboček. Mgr. Blanka Konvalinková, ředitelka knihovny, vyhlásila absolutního vítěze, v našem případě vítězku paní Evu Machonskou z pobočky Kunratická.

Jeden z oceněných čtenářů roku 2011

V úterý 15. března 2011 se zatetelilo srdce každého fotografa, který očekával vyhlášení 2. kola fotosoutěže. Letos se dramaturgická rada knihovny usnesla na tématu **Můj oblíbený koutek ke čtení**. Po ukončení a vyhodnocení soutěže předala vítězům soutěže ceny osobně ředitelka knihovny Mgr. Blanka Konvalinková.

Vítězný snímek fotosoutěže

S baterkou do knihovny

S baterkou do knihovny, poprvé se představila knihovna zahalená do tmy. Na noční exkurzi se na výzvu přihlásilo 40 zájemců. Ve dvou skupinách, v čele se svými průvodci, čelili všem překvapením, která jim noční knihovna připravila. Netradiční program byl zakončen pohoštěním, už v rozsvíceném sále se s účastníky exkurze rozloučili její protagonisté z řad pracovníků knihovny.

Také přednáška **Ženy v okouzlení i odkouzlení** byla návštěvníkům knihovny nabídnuta v rámci akcí Březen – měsíc čtenářů. O životě žen v italské společnosti velmi otevřeně hovořila paní Zdeňka Kazdová.

Autorské čtení s názvem **Kalíme s KALem II** se odehrávalo v prostředí knihovni kavárny. Úryvky ze svých knih

předčítali členové Kruhu autorů Liberecka. Své posluchače našli i v řadách gymnazijních studentů, kteří jejich program odměnili vřelým potleskem.

Novou disciplínou a akcí bylo zdolávání schodů u knihovny s názvem **100 jarních schodů**. Po doběhnutí musel každý účastník závodu přečíst odstavec z knížky *Bylo nás pět*, a až poté se mu zastavil měřený čas. Závod byl tedy upraven tak, aby se sportovalo a současně podpořilo čtenářství. Písmena se zadýchaným běžcům míhala před očima, poradit si s nimi co nejrychleji nebylo jednoduché. O ceny se přišli utkat děti i dospělí. Vítězem závodu se nakonec stal náš kolega, vedoucí Všeobecné knihovny Mgr. Marek Sekyra.

Ten den se pouze nezávodilo. Před knihovnou se pořádala další burza

Knížka za babku. Nabízely se knihy pro velké i malé čtenáře.

Do březnové kampaně se zapojily i pobočky knihovny. Na Základní škole Aloisina výšina, kde sídlí pobočka Kunratická, proběhl 1. března **Čtenářský maratón**, chodecké závody dětí s knihou. Každé březnové pondělí si mohli návštěvníci vyslechnout **Babiččino čtení** a závěrečnou akcí byla výtvarná dílna, připravená na téma **Vítání jara v knihovně**.

Do pobočky ve Vesci zavítala 1. 3. 2011 známá autorka dětských knih paní **Petra Braunová**. Přiblížila dětem svoji cestu za profesí spisovatele a četla ukázky ze svých nových, ale i nejčtenějších knih. V pátek 4. 3. 2011 nabídla v **Podvečerním čtení pohádek** paní Hana Hřebíková dětem i rodičům čtení a vyprávění o čarodějnicích a čarodějnictví, a také s dětmi tyto pohádkové bytosti tvořila. Třetí akcí byl pořad **Lahodná vteřina** z řady literárních pásem a kompozic Stanislava Kubína, člena Kruhu autorů Liberecka a Obce spisovatelů. Měsíc čtenářů ve Vesci uzavřela 1. dubna Noc s Andersenem. Nejdříve děti uplatnily svoji zručnost a talent v rámci výtvarné a herecké dílny. Poté prokázaly statečnost na stezce odvahy, kde na ně čekali loupežníci, víly a další pohádkové bytosti a kde děti plnily nejrůznější úkoly. Ještě další věci se děly v pohádkové „Noci“: děti mohly malovat prsty namočenými v temperách, pozdravily Pohádkovníky, zazpívaly písničku Vozilo se na jaře a na závěr se pustily do pohádkového dortu.

Každá z uvedených akcí byla připravovaná s přáním zaujmout, pobavit, překvapit či předat nové informace našim čtenářům a návštěvníkům. Přesvědčit, že liberecká knihovna je místo, kde mohou kromě knih nacházet i další příjemná rozptýlení v podobě zmíněných pořadů. Snad se nám náš záměr vydařil.

Taňa Kuželková

Konference „Současnost literatury pro děti a mládež“

Ve dnech 6. a 7. dubna se v KVK v Liberci po deváté uskutečnila odborná konference jako doprovodná akce 9. ročníku Veletrhu dětské knihy. Na organizaci se knihovna opět podílela s Katedrou českého jazyka a literatury Fakulty přírodovědně-humanitní a pedagogické TUL.

Letos se témata obou konferenčních dní lišila. První den zaplnili sál přednášející a posluchači, které oslovilo téma Kolik cest vede ke čtenářství? Ve svých příspěvcích se zaměřili na problematiku současného dětského čtenářství. Pojmenovány byly aspekty vedoucí k jeho poklesu a představeny metody, které směřují k podpoře čtenářství. Vystoupili zástupci nejvýznamnějších mediálních kampaní na podporu dětského čtenářství, kteří posluchače seznámili s obsahem, cíli, výsledky a ohlasy svých aktivit. Zazněly i výsledky mezinárodního výzkumu PISA 2009, zaměřeného na čtenářskou

gramotnost. První konferenční den byl zakončen přednáškou s názvem „Neznámá cesta ke čtenářství“.

Druhý den byl věnován Fantasy literatuře, a to nazírané v různých kontextech: vývojevém – konstanty a proměny poetiky; žánrovém – směřování fantaskní pohádky k umělé mytologii nebo uplatňování dobrodružných, detektivních, hororových aj. prvků a postupů ve fantasy; typologickém – různá autorská pojetí paralelních světů; axiologickém – kvalita a kýč, české varianty a parodie; čtenářském – obliba a její příčiny, výzkumné sondy, knihovnické zkušenosti; a masmediálním – filmové a televizní adaptace, komparace.

Táňa Kuželková

Vietnamský večer – ochutnávka Vietnamu pro všechny smysly

Na středu 18. května 2011 uchystalo Centrum na podporu integrace cizinců akci Vietnamský večer. Akce se konala v odpoledních hodinách ve velkém sále Krajské vědecké knihovny

v Liberci. Byla určena široké veřejnosti a návštěvnost předčila očekávání. Sál pro 120 osob byl zaplněn do posledního místa, řada účastníků se nedala odradit nedostatkem míst k sezení a postávala též stranou. Akce zahrnovala výstavu vietnamských artefaktů, ukázkou vietnamských tanců v tradičních oděvech či ochutnávku vietnamských pokrmů včetně ukázky přípravy. Zájemci z řad diváků se mohli sami zapojit do programu, vyzkoušet si lidový vietnamský tanec nebo zabalit vlastní vietnamský jarní závítek. Hlavním hostem večera pak byla Jana Patková, bývala šéfredaktorka cestopisného magazínu KOK-TEJL a autorka osmi dokumentů pro cyklus Cestománie, která završila večer přednáškou o Vietnamu. Základem přednášky byl cestopisný podklad doplněn vlastními zkušenostmi a postřehy z cest, s důrazem na odlišnosti a zajímavosti pro českou společnost a životní zvyklosti Vietnamců. Povídání bylo doplněno promítáním fotodokumentace a krátkých filmových vstupů fotografa Jana Škváry.

Přátelská vstřícná atmosféra večera potvrdila dosažení vytyčeného cíle akce, tedy představení Vietnamu a vietnamské kultury majoritní společnosti prostřednictvím zážitkového spo-

lečensko-kulturního večera a současně umožnit setkání zástupců vietnamské komunity a většinové společnosti. Pro akci se podařilo získat partnery v Krajské vědecké knihovně v Liberci a Komunitním středisku Kontakt Liberec. Na programu večera velmi výrazně participovala též liberecká vietnamská komunita.

Petra Sovová, Dis.
*vedoucí Centra na podporu integrace
cizinců v Libereckém kraji*

Kristián Kryštof hrabě Clam-Gallas se dočká monografie

Dne 17. května byl v Krajské vědecké knihovně v Liberci veřejnosti představen studentský projekt Kristián Kryštof

hrabě Clam-Gallas. Stručná biografie. Tento projekt byl zpracován jako výsledek Studentské grantové soutěže TUL č. 165/2010 studenty oboru Historie navazující Fakulty přírodovědně-humanitní a pedagogické Technické univerzity v Liberci pod vedením PhDr. Milana Svobody, PhD. Výchozím pramenem byl pro studenty nekrolog od Johanna rytíře z Rittersberku z roku 1838, který byl nejprve transliterován. Poté navštívili studenti Státní okresní archiv v Děčíně, který ukrývá stěžejní prameny pro studium šlechtických rodů v Čechách, a také několik archivů ve Vídni.

Výsledkem roční práce těchto mladých historiků je monografie, v níž se čtenář bude moci dozvědět nová fakta z rodinného života Kristiána Kryštofa, jeho podnikatelských pokusů, udělá si obrázek o tom, jaký byl hospodář, jaká panství Clam-Gallasové

vlastnili či jak zpřístupnili veřejnosti již na počátku 19. století svůj hrad Frýdlant. Cennou součástí publikace jsou vyobrazení portrétů hraběte, jeho sídel i s dobovými mapami, či např. významných řádů, které obdržel. Protože byl Kristián Kryštof významným mecenášem umění a amatérským umělcem, najde zde zájemce i reprodukce mnoha uměleckých děl (také

těch, která sám vytvořil) a životopisné medailonky některých umělců, které podporoval.

Monografie by měla vyjít v průběhu června 2011 a objednání bude možné prostřednictvím katedry historie FP TUL, ale jistě se brzy ocitne také v regálech liberecké knihovny.

Bc. Lucie Žáková

Tvoří knihovníci

Romana Daňová

O nafoukané knize, aneb Jak to chodí v knihovně

Když půjdete v našem městě ulicí dolů z kopce, narazíte na obchod. Je to KNIHKUPECTVÍ, kde je celá místnost plná polic s knihami. Můžete vejít, jen tak se podívat. Nebo si jednu koupit. V třetí polici odspodu byla mezi písankami, početnicemi a zeměpisem i jedna krásná a barevná. Pohádková. Jak paní prodávka spěchala, nějak ji k učebnicím připletla.

Kniha brblala: „Dnes začínají prázdniny, kdo by potřeboval učebnice. Ach jo, zůstanu tu zapomenutá. Tolik jsem se těšila na svou holčičku, že s ní pojeďu vlakem a budou si s babičkou listovat, prohlížet obrázky a číst.“

S těmi počítacími a psacími se ani nechtěla bavit, že ona je jen pro jednu jedinou holčičku pro radost a že z jejích pohádek by nikdy nemohla dostat pětku. Že by si popovídala se skřítkem Knihomílkem, který se staral o všechny knihy a časopisy, nemohlo být ani řeči. Byla Nafoukaná! Radši mlčela a snila o sluníčku a dece u rybníka a volných dnech. A o holčičce.

Jenže nakonec vše dopadlo úplně jinak.

Ve stejném městě, ale v jiné ulici, postavili před lety velikou budovu. Byla KNIHKUPECTVÍ něčím podobná. I v ní bylo plno polic s knihami a podobně se jmenovala. Říká se jí KNIHOVNA. Knížky se tu neprodávají, můžete si je ale půjčit a po přečtení vrátit. A když nevíte jakou si vybrat, tak vám poradí. Však už paní knihovnice přečetly tolik románů, detektivek a básniček, že postavit je na hromadu, nebyly by za nimi ani vidět. KNIHOVNA ale patří i skřítkům knihovníků. Právě se sešli u palmy v ČÍTÁRNĚ. Měli to pěkně pohodlné, dnešní noviny

už byly přečtené a uklizené, nikde nikdo, tak si mohli nejprve pořádně zavýskat a zadovášet.

Když si dostatečně vyhráli, Vrchní skřítek Pořádníček povídá: „Všimli jste si? Knihovnice Pavla si brala z kasičky peníze. To znamená, že zítra přinese z KNIHKUPECTVÍ nové knížky. Budeme muset dávat pozor, aby se žádná neztratila a všechny se dostaly na správné police, kam patří. A ty, skřítku Kulišáku, ne abys zase vyváděl darebnosti! Tady musí být pořádek.“

Kulišák se zašklíbil, jak jen knihovnický skřítek umí, jako že on žádné darebnosti, to že on nikdy, ani by ho nenapadlo. Že je vlastně úplně hodný skřítek, vždyť je to legrace, když paní knihovnice běhají sem tam a hledají a hledají knížku, kterou on jim schoval. A pak se těší, jak se budou druhý den divit, že je najednou zpátky v polici na svém místě. Ale radši si to jen myslel, aby se Pořádníček nezlobil.

Ráno skřítki potichu vykukovali za policemi a květináči. Knihovnice Pavla opravdu přinesla plný batůžek, ani netušila, že v něm nese i Nafoukanou. Už už by se rozběhli a vlezli do kanceláře prohlédnout si batůžek. Tak se totiž radovali, dlouho nepomáhali novým knihám. Ještě, že je zarazil skřítek Akvizík, jinak by měli pěknou ostudu.

„Stůjte! Zapomněli jste, že první se o knížky starám já? Těšíte se, já vím, ale musíte chvíli počkat. Nejprve já a oddělení AKVIZICE. Jako že se Akvizík jmenuju,“ usmál se. „Jinak by bylo všechno špatně a děti by knížku, co si chtějí půjčit, nikdy nenašly.“

V oddělení s tajemným názvem AKVIZICE si hromádku knih prohlížela knihovnice Dáša. Když jim dávala na sedmnáctou stránku razítko a vlepovala pípací proužek, pohládila je jemně prsty. To aby se nebály a aby věděly, že je má moc ráda. Vyprávěla jim, že pípací proužek je ochrání před zlými zloději, kteří by si je nechtěli půjčit, ale odnést bez dovolení. Také jim přidělí číslo, takové druhé jméno. Zapiše do seznamu v počítači. Že od té chvíle budou vědět, že právě v této knihovně budou už napořád doma.

Nafoukaná na to vše koukala.

„To ne! Na svou holčičku čekám! Žádné razítko! Nechci, aby na mě sahalo plno lidí, ještě mě potrhají, počmárají, kakaem polijí. Schovám se!“

Poslední slova uslyšel Kulišák a zajásal, že vidí parťáčku na darebnosti. Aby knihovnice Dáša neviděla, začal pomalu knihu postrkovat po stole a ona mu hned pomáhala. Společnými silami dokázali, že zapadla až úplně dolů za krabici s časopisy a nebylo ji vidět. Myslel si Kulišák, jaká to bude legrace.

„Ták, a teď to máte. Tady si hezky počkám, přijde holčička s babičkou a pojedou s nimi na prázdniny. Já vám dám razítko,“ potichu se rozčilovala Nafoukaná a ani trochu si v pyšném hněvání neuvědomila, že už dávno není v KNIHKUPECTVÍ, protože teď má nový domov v KNIHOVNĚ.

Ostatní knížky se zatím radovaly z čísla – jména, že jsou doma, a těšily se na tu spoustu lidí, které potěší. A byly zvědavé, co zažijí v dalším oddělení s neméně

tajným názvem KATALOGIZACE. Hned zítra se tam podívají. Vždyť jim to slíbila skřítků holčička Katulenska.

Druhý den ráno přišla knihovnice Alena, připravené knihy opatrně srovnala na vozík a velikým výtahem je odvezla do KATALOGIZACE. Knížky se nejprve bály a šeptaly si:

„Jejda, jestli my to budeme umět, chovat se správně v novém oddělení!“

Ale Katulenska schovaná mezi nimi je šprýmovně lechtala prstíky po hřbetech a smála se, ať nemají obavy, vždyť je s nimi a vezou se k ní, kde ona všechno zná.

Rozhlížely se po místnosti, jaké je to tam pěkné, kytičky na oknech kvetou. A Matematika si špitla se Sbirkou básní, k čemu mohou být asi ty velké barevné role s lepivými obdélníčky a proužky.

Brzy se to dozvěděly. Knihovnice Alena vzala každou z nich do rukou – to měly radost, že ani jednu nevynechala – a hezky je těmi lepivými obdélníčky ozdobila. Knížky ke čtení dostaly s písmenky, knížky k učení s čísly. A to nebylo všechno! Ještě k tomu navrch dostaly krásný barevný! Už věděly, na co jsou ty velké role! Také ještě jeden s čárovým kódem všechny dostaly, každá jen a jen ten jeden pro sebe, a lístek, na kterém bylo napsáno, jak se jmenují a který pan spisovatel je napsal. To už byly celé rozradostněné – tolik parády a dárků! A když je v závěru knihovnice Běla obalila do lesklého průhledného obalu, nebralo jejich těšení na lidi konce.

Katulenska mezi nimi pobíhala a dohlížela, aby se nic nespletlo. Když byly večer připravené v polici, povídala si s nimi a vlastně se těšila s nimi.

Kuchařská kniha se chlubila:

„Podívejte se, mám na sobě číslo šestku a ještě zeleně přelepené, každá maminka pozná na dálku, že jsem kniha vařící a upeče podle mých receptů ten dobrý jahodový koláč ze strany 37.“

Z vedlejší police zavolala jiná:

„Pak bude odpočívát a přečte si kapitolu ze mě! Mám obdélníček s písmenky a hnědý proužek a bude vědět, že jsem hezky zamilovaná, tak jak mají maminky rády,“ culila se.

„A mne si určitě půjčí jejich tatínek, aby věděl jak správně opravit auto!“

„Já jsem detektivka, mě bude večer číst dědeček, třeba s ním pojedu na chatu.“

Byly celé natěšené a radostné, povídaly a zpívaly si s Katulenkou. Ta jim vyprávěla, že druhý den si pro ně přijdou jiní knihovníci a také dva skřítki – Půjčulenska a Návrtníček.

A Nafoukaná? Stále ležela zapadlá za krabicí s časopisy. Jak spadla, trochu si natloukla, papírový obal měla natržený a pár listů pomuchlaných.

Najednou se ozvalo: „Baf! Co tu děláš?“ Lekla se.

Za rohem krabice na ní koukal šklebící se kluk. Byl to skřítek Zlobivínek, darebný a pěkně ulhaný. Co se s ním Pořádníček nazlobil.

„Čekám na svou holčičku,“ odpověděla mu pyšně.

„Za krabicí? Ty jsi hloupá! Tady tě žádná nenajde.“ Posmíval se jí.

„Chceš do police? Chceš? Pomůžu ti.“

Nafoukané už bylo trochu smutno, tak přikývla. Zlobivínek se potichu zaradoval. To bude prima, udělám si z té hlupačky legraci. Vzal ji za ruku, jako dvě myšky proklouzli do výtahu. Když se najednou dveře výtahu otevřely, strčil do ní.

„Haha, tady máš plno regálů.“

Výtah se zavřel a Nafoukanou obklopila tma. Byla ve SKLADU. A sama. A začala se opravdovsky bát.

„Haló! Zlobivínku, kde jsi?“ potichoučku zašeptala. Nikdo se neozval. „Je tu někdo?“

Najednou uslyšela drobné krůčky a tak se vylekala, že se v ní písmenka strachy sevřela.

Blik. Pomalu se rozsvěcela světla. K Nafoukané se blížil malý usměvavý skřítek.

„A hele, koho tu máme? Neboj se, jsem Skladík a vím o všech knihách, které patří do SKLADU. Ale ty asi ne. Moje knihy sem vozí paní knihovnice vozíkem, nejezdí samy výtahem.“

Nafoukané se ulevilo, že už není potmě a začala Skladíkovi vyprávět, jak ji Zlobivínek obelstil.

„Máš tu plno polic, to bych mohla u tebe zůstat, vid? Už mám obálku potrhanou, některé stránky pomuchlané. Vůbec se tu nevyznám a už jsem unavená a taky na holčičku čekám,“ skoro plakala.

Skladík, že byl hodný skřítek, Nafoukanou pohladil a povídá:

„Nevím, kam patříš, nemáš ani razítko, ani barevný obdélníček, vypadáš, jako když v KNIHOVNĚ ani nejsi doma. Ale půjdu se zeptat dalších skřítků. Zatím odpočívej.“

Druhý den ráno bylo rušno. Skřítki běhali kolem palmy v ČÍTÁRNĚ, hráli si a vyprávěli nejnovější události. Také Skladík spustil o ztracené knize. Starostliví skřítki začali jeden přes druhého hlučet, že to by nešlo, aby se tu kniha zatoulala.

„Jsou v ní noty? Patřila by k nám do HUDEBNÍHO oddělení,“ povídal Hudbyklíček a Notička přikyvovala.

„Jestli je do školy, tak ne k vám, k nám do STUDIJNÍHO,“ volala Jazulenka.

Skriptík dodal: „Ani nemusí být plná not, stačí, že je učebnice.“

„A co když je doma ve VŠEOBECNĚ půjčovně, u nás, kde jsou knížky ke čtení pro dospělé, vždyť ji ani neznáme,“ rozvážně povídali Návratníček s Půjčulkou.

„Víte co, pojďme se na ni do SKLADU podívat a budeme si jistí, ale musíme spěchat, za chvíli se otvírá, čtenáři nás nesmí vidět,“ navrhla víla Pohádka z DĚTSKÉHO oddělení.

Jenže zjistili, že kniha tam není.

Mezitím, co se ostatní knihy radovaly, barevně zářily v regálech pro novinky a těšily se na lidi, Nafoukaná ležela v polici ve SKLADU a nechtěla s nikým mluvit.

„Co tu děláš? Nepatří k nám! My jsme poctivé knihy skladové, máme razítka a svá čísla.“

„A já, já jsem krásná, moudrá kniha vázaná v kůži, se zlatými písmeny na hřbetě,“ drmolila mezi listy stará encyklopedie.

Nakonec na Nafoukanou volaly, že není řádná kniha skladová a tak ji vylekaly, že využila příležitosti a honem utíkala do výtahu. Ani jí nevdalo, že si potrhala ještě víc obal a umazala se, hlavně že byla od těch protiv pryč. Jak se dveře znovu otevřely, vyklouzla ven a běžela schovat se za veliký květináč. A samým vyčerpáním usnula.

Skřítki byli celí vyplašení a smutní. Ještě se jim nestalo, že by se jim zatoulala kniha. Také paní knihovnice podle seznamu z KNIHKUPECTVÍ zjistily, že chybí. Ale Nafoukaná, celá ušmudlaná spala za květináčem a o ničem nevěděla.

Až druhý den ji vzbudila paní uklízečka, když vysávala koberec. Zvedla a donesla paní knihovnici.

„Jejda, ty jsi celá zničená! Snad abychom tě dali k odpisu a pak do sběru, porádím se s ostatními.“

To už Nafoukaná ztratila všechnu nafoukanost a rozplakala se: „Prosím, nechci do sběru, vždyť mě ještě nikdo nečetl! Pomozte mi někdo! Skřítkové, kde jste, neopouštějte mě!“

Pláč smutné knihy lidi neslyší, ti jim často ubližují, že je potrhají, počmárají, polijí, ale knihovničtí skřítki ano. Hned se seběhli, dali hlavy dohromady, co dělat. Měli radost, že se kniha přeci jen našla.

„Tobě může pomoci jenom hodná paní Kolbabová. Umí opravit všelijaké ušmudlanky a roztrhánky, co čtenáři zničí,“ usmál se Vrchní skřítek Pořádníček. Hned pomohl Nafoukané schovat se do hromady jiných k opravení a slepení.

Uplynulo pár dní, než na ni došla řada. Trpělivě čekala, tolik se bála sběru.

Hodná paní Kolbabová nejen vlepila potrhané stránky, umyla obálku a celou znovu obalila. Také jí pořád něco vyprávěla, vytiskla z počítače lepící čtverečky, knihu jimi ozdobila. A za knihovnicí Dášou zašla – pro razítko na sedmnáctou stránku a pípací proužek proti zlodějům. Nakonec to knížce moc slušelo. A že měla na stránkách čtení a obrázky pro kluky a holky, zabydlela se mezi ostatními v DĚTSKÉM oddělení.

Než v KNIHOVNĚ otevřeli, měla plno starostí.

„Zdali si mne někdo půjčí, když jsem spravovaná? Jestli děti přijdou, když jsou prázdniny. Možná už jsou na horách, u moře nebo taky na táboře.“

Cvakl klíč v zámku a vůbec nikdo nevešel. Kniha zesmutněla. Už dávno nebyla pyšná a nepřála si jen tu svou holčičku. Přála si, aby z ní mělo radost hodně dětí. Sklopila oči k nápisu POHÁDKY, co měla na obálce a skoro začala plakat, když najednou slyší:

„Babí, tady je pohádková knížka. Půjčíme si ji, jo? A vezmeme na chatu a budeme se střídat každý večer ve čtení. Už umím písmenka, už jsem druhák.“

Opatrně mrkla a vidí střapatého kluka, jak po ní natahuje ruku. Ani nemukla, aby si to nerozmyslel, tolik si přála jet na chatu a nezůstat v poličce. Když uslyšela pípnutí, jak jí světýlko čtečky pohladilo čárový kód, usmála se a věděla, že začíná to správné prázdninové dobrodružství. Měla svého prvního čtenáře.

Z regionu

Den pro Zemi a burza knih v Semilech

Známa otázka „kam s ním?“ se týká snad každého. Jistě nikdo nelikviduje rád knížky, které již přestaly sloužit a stávají se přebytečné. Často v knihovně slyšíme věty typu „nemám to srdce vyhodit je do kontejneru“ atp. Proto jsme se v Městské knihovně v Semilech před časem rozhodli být nápomocni při řešení tohoto věčného problému. To, co už neslouží nám, může jiným přinést ještě hodně radosti. V rámci Týdne pro Zemi připravujeme již několik let akci, které se účastní jak veřejnost, tak žáci škol, nazvanou Den pro Zemi.

V předsálí KC Golf probíhá vždy burza knih. Každý zde má možnost

své knihy nabídnout k prodeji nebo je prostě jen darovat a naopak si vybrat tituly, které jej upoutají nebo mu možná v knihovně chybí. Naši představou takové ideální burzy je situace, kdy si lidé vzájemně prohlédnou své knížky, popovídají si o nich, případně si je vymění... Každý zájemce má k dispozici prostor, rádi mu poradíme s oceněním knížek.

Zároveň zde probíhají tvořivé dílny pro školy zaměřené na zpracování odpadů a na využívání ekologických materiálů. Děti se rozdělí do skupin, a ty se na jednotlivých stanovištích střídají. Máme pro ně připraveny i hry, např. na potravinový řetězec, na nakupování (děti vybírají potraviny s vhodnými a nevhodnými obaly) aj. Mají možnost účastnit se také soutěže o přírodě a její ochraně. Zároveň se tu mohou dozvědět řadu informací a zajímavostí o světovém Dni Země. V dílnách se mohou inspirovat nápady, co si doma vyrobit z odpadu. Jak zužítkovat např. starý papír či knihu, která je již opravdu zastaralá či poničená a nikdo už o ni nemá zájem? I dospělé návštěvníky překvapí, jaké kouzelné dílko může vzniknout z takového knížky.

Naší snahou při této aktivitě je, aby děti měly možnost proniknout do problematiky ekologie, přemýšlet, jak co nejméně odpady vytvářet a hromadit, a aby se snažily o jejich praktické využití.

Nový kabát smržovské knihovny

Na podzim roku 2009 dostala smržovská knihovna nově zrekonstruované prostory v centru města a s příchodem roku 2010 začala fungovat jako Městská knihovna a infocentrum Smržovka. Knihovna a informační centrum tvoří jeden subjekt. Hlavním úkolem je poskytovat knihovnické služby a prezentovat Smržovku navenek jako město, poskytovat informace nejen místním obyvatelům, ale zejména turistům. To znamená, že spolupracujeme s řadou turistických regionů v Jizer-

ských horách, propagujeme Smržovku prostřednictvím veletrhů cestovního ruchu a podobně.

V praxi to znamená, že obslužný pult ve vstupním prostoru slouží jak čtenářům, tak návštěvníkům infocentra, knihovnice je zároveň pracovníci turistického informačního centra. Toto plnohodnotné propojení se po zkušebním roce jeví jako velmi zdařilé, smržovská knihovna je centrem získávání informací ve Smržovce, veřejný internet zdarma se stal přístupným i pro turisty a díky otevírací době, která je dnes 37 hodin týdně včetně sobotního dopoledne, se návštěvnost oproti roku 2009 zvýšila o 238 %.

V roce 2010 se v knihovně událo mnohé. Poprvé se knihovna zúčastnila soutěže Biblioweb 2010 o nejlepší knihovnické webové stránky. V této soutěži získala cenu veřejnosti, kterou uděluje Asociace krajů ČR a Svaz knihovníků a informačních pracovníků ČR. Přitom provozování našich webových stránek téměř nic nestojí, protože používáme šablonu webu pro malé knihovny. Web využíváme i jako nástroj komunikace se čtenáři. Na stránky umísťujeme anketu a čtenáři můžou s knihovnou komunikovat prostřednictvím sekce vzkazů, samozřejmě je on-line katalog a čtenářské konto.

S finanční podporou Libereckého kraje probíhal v roce 2010 projekt Učíme děti lásce ke knihám zaměřený na podporu čtení dětí a celých rodin.

V souvislosti s přestěhováním vznikla nová strategie rozvoje knihovny. Naše motto je: „Knihovna – otevřená náruč pro každého“. Nová moderní knihovna se zaměřuje na propagaci

nabízených služeb a na vytváření záze-
mí pro setkávání různých skupin oby-
vatelstva. V letošním roce jsme navázali
aktivní spolupráci s Domovem Maxov
(zařízení pro dospělé s mentálním
postížením a chráněné bydlení se soci-
álně terapeutickými dílnami) projek-
tem Dílna s Květou. Do naší knihovny
dojíždějí jednou měsíčně handicapova-
ní spoluobčané a se sociální pracovní-
cí učí děti i dospělé výtvarné techniky.
Smržovská knihovna nemůže těmto
lidem nabídnout technické vybavení,
jako jsou počítače pro slabozraké, kni-
hy pro nevidomé a podobně, nabízíme
však mnohem víc – dáváme postiže-
ným možnost říci nám, zdravým: „I já
tě mohu něčemu naučit a jsem součástí
společnosti“. Dílna s Květou však není
projekt zaměřený na výuku ručních
prací. Náplní Dílny je vytvořit prostře-
dí, ve kterém jsou lidé spolu. Smyslu-
plně spolu, spolu něco dělají a spolu se
snaží zvládnout novou
techniku a její pomocí
vytvořit malé, ale milé,
drobné předměty, dár-
ky sobě nebo jiným.
Dílna je tedy dílnou ve
smyslu workshopu, ve
smyslu umělecké facto-
ry, kde jde v první řadě
o prostředí a atmosfé-
ru, a teprve z ní se rodí
finální dovednost nebo
výrobek. Náplní Díl-
ny je spojení, integrace.

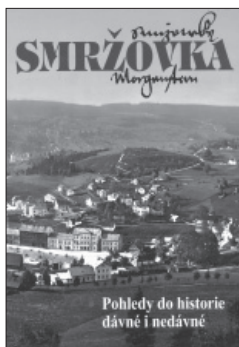
A v tomto jejím podání to není integ-
race postižených do našeho světa, kte-
rý mnohdy nezvládají, a bývají proto
odstavováni na druhou kolej. Ne, zde
jde o integraci nás a našich dětí do svě-

ta, v němž oni, ti „jiní“, jsou dobří a kde
nás mají co učit. Účelem a náplní Díl-
ny je vytvořit prostředí porozumění
a zlomit přehradu: spojit školu a volný
čas, nechat rodiče a děti, aby se spo-
lu učili novému a neznámému, nechat
„zdravé a perspektivní“, aby se učili od
těch handicapovaných. A vytvořit nové
a krásné – prostředí, výrobky i vztahy.

Náruč jsme otevřeli i místním výro-
bům, kteří jsou držiteli značky Regio-
nální produkt Jizerské hory. Protože
město Smržovka spolu s Turistickým
regionem Jizerské hory je oficiálním
partnerem dlouhodobého projektu,
který má pozdvihnout pověst řemes-
lo zpět na výsluní, je to právě knihovna
a infocentrum, kdo ve svých prostorách
výrobce prezentuje a umožňuje i drob-
ný prodej výrobků, které nesou značku
Regionální produkt Jizerské hory.

Smržovka má nejen novou knihov-
nu, ale i svoji vlastní novou knihu, kte-
rá vznikla u příležitosti
stopátého výročí pový-
šení Smržovky na měs-
to. Vyšla v srpnu 2010
pod názvem Smržov-
ka – Pohledy do historie
dávné i nedávné a je nej-
obsáhlejší knihou o smr-
žovské historii. Publikace
mapuje městskou his-
torii i současnost v roz-
sahu, jaký dosud nemá
obdobu. Široký rozsah se
neprojevuje jen v počtu

autorů, kteří se zhostili jednotlivých
kapitol, a který se zastavil na čísle třicet
sedm, ale také množstvím zpracované-
ho materiálu, obdobím v knize mapo-
vaným a okruhem oblastí, do nichž

kniha nahlíží. Smržovka – Pohledy do historie dávné i nedávné je první takto rozsáhlou publikací od roku 1926 v českém jazyce. Na knize je také unikátní, že kromě renomovaných autorů a místních znalců v ní dostali prostor i pamětníci. Jejich výpovědi a svědectví plasticky dokresluji život zdejších obyvatel.

Karolína Peroutková DiS.
Páter Ivan Peschka

Čtenář roku Libereckého kraje

Ve čtvrtek 31. 3. 2011 byl v Krajské vědecké knihovně v Liberci vyhlášen čtenář roku libereckého kraje. Do projektu Čtenář roku se v libereckém kraji přihlásilo 7 knihoven (Rychnov u Jablonce, Rokytnice nad Jizerou, Břevniště, Semily, Turnov, Doksy a Česká

Lípa) a slavnostní vyhlášení proběhlo za účasti víceméně všech nominovaných, které doprovázeli zástupci jednotlivých knihoven. Význam akce potvrdili svou účastí i zástupci Libereckého kraje v čele se statutární náměstkyní hejtmana Ing. Lidií Vajnerovou a vedoucími pracovníky Odboru kultury, památkové péče a cestovního ruchu Krajského úřadu LK. Všichni nominovaní obdrželi z rukou ředitelky KVK Mgr. Blanky Konvalinkové a předsedkyně Regionální organizace SKIP LK PhDr. Dany Kroulíkové knihy, dárkové předměty a diplomy. Pilný čtenář věnovaný jednak Libereckým krajem, jednak Regionální organizací SKIP.

V závěru velmi příjemného krátkého programu vyhlásila Ing. Lidie Vajnerová Čtenáře roku Libereckého kraje. Stala se jí paní Světa Půčková z České Lípy s počtem 537 vypůjčených knih v roce 2010. Paní Světa Půčková je nejen aktivní čtenářkou (k vypůjčkám využívá téměř všechna oddělení česko-lipské knihovny včetně poboček), často se účastní přednášek a literárních besed pořádaných knihovnou a konečně je i pravidelnou návštěvnicí cvičení pro seniory, které probíhá každý týden na jedné z poboček. Že je titul Čtenář roku ve správných rukách, potvrdila paní Půčková i tím, že zcela spontánně a bez přípravy zarecitovala „Když“ Rudyarda Kiplinga. Všem zúčastněným byla nabídnuta prohlídka Krajské vědecké knihovny, o kterou všichni s chutí projevíli zájem. Vyhlášení Čtenáře roku proběhlo na Liberecku ve slavnostním a důstojném duchu, který byl umocněn velmi osobní a přátelskou atmosférou.

Myslím si, že je úplně jedno, kolik si kdo nakonec v našich knihovnách vypůjčil a snad i přečetl knih. Projekt Čtenář roku, i když to tak na první pohled vypadá, není přece jen o výsledkové listině, není to atletický závod se stopkami v ruce... Záleží jen na nás, jak soutěž pojmem a jak dokážeme tuhle příležitost zpracovat. Ano, je to další příležitost, jak dát o sobě vědět, jak dát vědět našim uživatelům, že si jejich vztahu k četbě hluboce vážíme, jak dát vědět našim neuživatelům, že si těch uživatelů tolik ceníme! Třeba budou závidět! Je to příležitost přivést do knihoven tisk, zřizovatele, širší veřejnost.

Dana Kroulíková
SKIP Libereckého kraje

90 let jablonecké městské čítárny (1921–2011)

Dne 1. dubna 2011 jsme si připomněli 90. výročí otevření německé městské čítárny (die Deutsche Lesehalle der Stadt Gablonz a. N.). Jablonecká městská čítárna se od svého

otevření do konce roku 1926 nacházela v budově tehdejší obchodní akademie (na Gewerbeplatz 12) a poté byla přestěhována do budovy dnes již neexistující dívčí školy (na Turnerstr. 7). Do čítárny měli přístup čtenáři starší 14 let, kteří si mohli prezenčně vypůjčit celou řadu novin a časopisů ze všech oblastí společenského života. Nechyběly samozřejmě Gablonzer Tagblatt ani Reichenberger Zeitung. Jen v roce otevření se zaevidovalo na 9 512 návštěvníků a do konce roku 1926 navštívilo čítárnu na 98 tisíc zapsaných osob, z toho nejvíce 11. května 1923 (151 čtenářů) a nejméně 12. srpna 1922 (jen 16 čtenářů). Veřejná čítárna je i dnes neodmyslitelnou součástí knihovny. Za uplynulý rok 2010 ji navštívilo na 12 962 čtenářů, kteří realizovali 122 721 výpůjček. Návštěvníkům s horší kvalitou zraku nabízí k prezenčnímu půjčení digitální lupu Compact a pro lepší klima je vybavena čističkou vzduchu.

U příležitosti tohoto výročí jsme ve čtvrtek 28. dubna 2011 uspořádali přednášku Mgr. Jany Nové věnovanou životním příběhům prvního ředitele německé městské knihovny Julia Streita (15. 1. 1884 – 6. 6. 1966). Jana Nová nás seznámila s jeho zájmy o vlastivědu, národopisectví, knihovnictví a sport (běh na lyžích), s jeho životními názory a postoji, s faktory, které měly vliv na jeho další směřování k osvětové činnosti a vzdělávání. Nevynechala období let 1939 až 1945, ani období poválečné spojené již s jeho působením v Německu.

**Zbyněk Duda, ředitel Městské
knihovny Jablonec nad Nisou, p. o.**

Výsledky IX. ročníku literární soutěže

Nadace škola hrou a o. p. s. Labyrint Bohemia – „Řekni mi, co čteš“ – téma: „Vzpomínky na minulost“

Pořadí	Jméno ***	
1.	Eva S.	Gymnázium Jeronýmova, Liberec
2.	Adéla B.	ZŠ a MŠ Hejnice
3.	Karolína P.	Gymnázium Uničov
4.	Miroslav K.	Gymnázium Jeronýmova, Liberec
5.	Anna E.	ZŠ Vrchlického, Liberec
6.	Eliška Ch.	Gymnázium Jeronýmova, Liberec
7.	Marek L.	Gymnázium Jeronýmova, Liberec
8.	Sára H.	ZŠ a MŠ Hejnice
9.	Nicola M.	ZŠ Aloisina Výšina, Liberec
10.	Anna D.	Gymnázium Jeronýmova, Liberec
Zvláštní cena KVK	Dominika F.	ZŠ U Soudu, Liberec
Zvláštní cena LB	Kateřina H.	Dvořákovo gymnázium, Kralupy nad Vltavou
Zvláštní cena CB	Václav K.	ZŠ a MŠ Hejnice
Zvláštní cena NŠH	Karolína W.	ZŠ a MŠ Nový Oldřichov

*** Omlouvám se za pořadatele, všechny děti samozřejmě jména, resp. příjmení mají, ale z důvodu bezpečnosti jsou uváděny pouze zkratky (děti nejsou zletilé – takto to bylo dohodnuto s jejich zákonnými zástupci).

Soutěž byla vyhlášena na podzim 2010. Porota hodnotila celkem 77 prací z 11 škol a některé sólo práce dětí poslane bez účasti školy, čistě z vlastní iniciativy. Byla hodnocena originalita, vtip, nápaditost i písemný projev včetně češtiny. Všem zúčastněným dětem Nadace škola hrou Liberec spolu s o. p. s. Labyrint Bohemia a dále se všemi ostatními zúčastněnými partnery, kterými již po léta jsou Krajská vědecká knihovna Liberec, Centrum Babylon a Knihkupectví a antikvariát J. Fryče Liberec, velmi děkují za jejich účast v soutěži – výhercům samozřejmě patří upřímné blahopřání. Zároveň je nutné poděkovat i pedagogům za jejich pomoc a pro-

pagaci celé akce a partnerům za stálou přízeň a zvláštní ceny do soutěže.

Slavnostní předání proběhlo v nově připravovaných prostorách iQparku v Centru Babylon v Liberci 25. 3. 2011 ve 13.00 hod. ve velmi pohodové atmosféře. Děti si pozvaly nejen rodiče, ale i své kamarády, přišlo i několik pedagogů, dále členů poroty, představitelů NŠH, LB i CB, takže účast byla hojná. V závěru celého předávacího aktu všichni s velkým zájem zhlédli několik pokusů, které předvedla s maximálním nasazením a vtipným doprovodem jedna z nových lektorek iQparku. Ceny (zatím v podobě poukázek na odběr knih dle vlastního výběru v Knihku-

pectví J. Fryče v Pražské ulici) si děti samy vyzvednou do konce června 2011.

NIKDO v naší soutěži neprohrál – každá přečtená knížka, každý zájem o něco smysluplného – to vše je osobním bohatstvím každého jedince, přispívá k jeho vzdělání a nikdo mu to nemůže vzít. Příští rok, bude-li akce pokračovat (NŠH to v plánu samozřejmě má), budou šťastnými výherci opět jiní, je to prostě soutěž, a tak je

to nutné brát. Úspěch a aktivita dětí nás všechny kolem soutěže zúčastněné velmi těší, chceme jen doufat, že příští – již X. ročník nadační literární soutěže – bude mít opět jejich přízeň (vyhlášení podzim 2011 – www.nsh.cz). Vítězné práce jsou bez pořadí zveřejněny rovněž na uvedených nadačních webových stránkách (soutěž), v příloze alespoň tři ukázký...

Jana Fryčová

Ukázky prací

Drobné děvčátko sedí na chladné zemi a smutně hledí do obrázkové knížky. Otáčí popsanými stránkami, které nic nevypráví, ba dokonce vyhlížejí temně, až pochmurně. Vtom k dívence přichází stará žena s vráscitou tváří. Tiše dosedá do dřevěného houpacího křesla a polohlasně oslovuje dítko: „Podej mi tu knížku, Adélko!“ Děvče vstane z podlahy, usedne babičce na klín. Žena počíná předčítat z knihy. A co to? Malá Adélka najednou chápe všechny ty veselé obrázky mluvících zvířátek. Dívanka poslouchá slova, která ženě vycházejí z úst. Babička čte zajímavý příběh, ale holčička přemýšlí, co si počne, až prarodiče odjedou z návštěvy. „Ano, to je ono!“ pomyslí si malá Adélka. Dochází jí, že se musí naučit rozeznávat písmeno od písmena, aby význam malovaných obrázků opět nezmizel. Pětiletá dívka již několik písmen zná a nyní se je naučí všechna! Během dvou měsíců už dítko zná každické písmenko, dokonce dokáže přečíst i všechna slova! Z Adélky se stala během řady let vášnivá čtenářka a pod rukama jí prošly desítky knížek, ale nikdy nezapomene na den, kdy jí babička dovedla ke čtení zajímavou i poučnou knížkou o černém kocourovi Mikešovi.

Já si na svoje dětství moc nevzpomínám. Ale s babičkou jsme si o tom povídaly. Takže už vím skoro všechno o tom, jak jsem se dostala ke čtení. A nyní bych vám o tom ráda pověděla.

Já jsem se ke knížkám dostala jako úplně malá. Když mi mamka kupovala hračky. Mezi nimi byly i omyvatelné knížky pro batolata s obrázky zvířátek a různých věcí. Ráda jsem si je prohlížela i ochutnávala. V té době jsem knížky milovala. Později jsem dostávala knihy podle svého věku, ze kterých mi rodiče nebo prarodiče po večerech předčítali. V té době jsem nejraději poslouchala pohádky, „Macha a Šebestovou“ a „Neználka“. Když nebyl čas na předčítání, poslouchala jsem

pohádky z magnetofonu. Těšila jsem se, až budu chodit do školy a budu si knížky číst sama. Potom ale nastal okamžik pravdy.

Po několika měsících ve škole jsem zjistila, že mi čtení nejde jako ostatním dětem ve třídě. Zjistilo se, že mám dyslexii. S tímto zjištěním mě zájem o knihy zcela opustil. Téměř dva roky jsem četla jenom to, co jsem musela. Moje maminka i babička jsou velké čtenářky, proto jim bylo líto, že nečtu. Potom je ale napadlo, že mi koupí knihu pro dívky, která mě bude zajímat. A tak jsem začala číst „Heidi“. Byly to příhody holčičky stejně staré jako já. Tyto knížky mě velmi bavily, proto jsem přečetla více dílů. Zjistila jsem, že knihy mohou pobavit, ale mohu z nich čerpat i poučení a různé informace. A tak jsem zase začala číst. Čím častěji jsem četla, tím se vylepšovalo i mé čtení. Teď předcítám já mamince, protože čtu raději nahlas.

Moje babička si chodí půjčovat knihy do knihovny. Přihlásila jsem se tam také, protože mě zajímalo, jak to v takové knihovně vypadá. I sama si tam teď pro knihu zajdu, ale nejraději čtu knihy, které mi půjčí nebo doporučí kamarádky. Teď se těším na knihu od babičky „Přivítám snadno a rychle“. Prý je to velká legrace.

Tak to je asi vše o mém čtení i nečtení. Doufám, že mi už užstane jenom to čtení.

Malý tyran

Dvouletý Martínek sklouzl z postele jako hádě a stejně mrštně ji podlezl. Poté, co několikrát proběhl sem a tam celým bytem, zaparkoval v kuchyni pod stolem. Maminka, která starostlivě sledovala každíčký jeho pohyb, jen nevěřícně kroutila hlavou. Proč zrovna já musím mít tak hyperaktivní dítě? Co jsem komu udělala? Jiné maminky dají po obědě dítě do postýlky a ono bez problémů usne. Martínek ne. Nebo si dovedou sami hrát. Martínek ne. Vyžaduje neustálou dvacetí čtyř hodinovou péči.

Prásk! Třeskot skla a porcelánu vyrušil maminku z dalších úvah. Martínek křičel z plných plic poté, co strhl ze stolu na zem slavnostní ubrus, na němž stála nová porcelánová souprava a skleněná váza. Dost! Stačilo! Takhle to nemůže jít dál. Plačící maminka popadla plačícího synka do náruče a běžela si pro radu k sousedce o tři patra výš.

Starší žena se na nic nevyptávala. Pozvala dvojici dál a snažila se je oba uklidnit. „Jaká je jeho oblíbená hračka?“ ptala se bývalá učitelka.

„Vláček.“

„Má rád písničky?“

„Ano.“

„A jakou má nejraději knížku?“

„Knižku?“ zeptala se maminka. Chvilí přemýšlela a zjistila, že Martínek nemá žádnou knížku, natož oblíbenou. Vždyť by u ní stejně nevydržel, pomyslela si maminka, ale už měla brouka v hlavě. Odpoledne posadila neposedného synka do

kočárku a vydala se směrem ke knihkupectví. Prodavačka jí poradila s výběrem pro nejmenší čtenáře. Maminka si prohlížela několik velmi pěkně ilustrovaných knih.

„Však mu je dejte do ruky, ať si vybere sám,“ radila prodavačka.

No, to by dopadlo, pomyslela si maminka, ale knihu mu nakonec opatrně podala.

Chlapeček nic podobného dosud neviděl a kupodivu uchopil knížečku zvědavě, leč velmi opatrně do ručiček. Tázavě se díval na maminku. Tak tuhle knížku bereme! Maminka zaplatila a uháněla s Martínkem domů. Tam se oba posadili v pokoji na koberec a nastalo seznamování.

„Martínku, to je knížečka a v ní jsou obrázky a písmenka. Najdeš v ní odpověď téměř na všechno. Knížečko, to je Martínek a moc bych si přála, aby z vás byli nerozluční kamarádi.“

Chlapec netrpělivě zatleskal a usadil se pohodlně mamince na klíně. Vyržel v klidu asi hodinu, což byl naprostý rekord. Následovalo obvyklých pár koleček po bytě, ale tentokrát Martínek nezaparkoval pod stolem, ani si nevšíml nového ubrusu. Zastavil se, chvíli přemýšlel a vzpomněl si na svého nového kamaráda. Popadl knížku a utíkal za mámou.

„Čti, maminko, čti!“

Maminka si spokojeně oddychla. Věděla, že má konečně vyhráno.

Miloš Zapletal – ZET PĚT ŽIVOTŮ

nové knihy

Vydala Univerzita Palackého v Olomouci v edici Gymnasion, svazek 02 v roce 2010, 334 stran, doporučená prodejní cena: 330 Kč.

Sborník k osmdesátinám libereckého spisovatele, překladatele, editora, sběratele a popularizátora her Miloše Zapletala, známého pod skautskou přezdívkou Zet obsahuje jednak sborníkové příspěvky autorů (odborné studie, osobní vzpomínky, reflexe či vyznání) vyjadřující se k různým aspektům Zapletalovy činnosti a jednak výběr podstatné části dosud nevydaného životopisného vzpomínání Miloše Zapletala nazvaného Pět životů. Součástí jsou i texty, které byly napsány pro sborníček vydaný Krajskou vědeckou knihovnou jako dárek Miloši Zapletalovi při akci Skauting včera, dnes a zítra.

Sborník je tematicky rozčleněn do pěti částí: první oddíl mapuje jeho skautskou činnost a výchovné působení, následuje kariéra spisovatele, poté editora a překladatele, sběratele a popularizátora her a konečně poskytovatele inspirací k osobnostnímu rozvoji čtenářů, spolupracovníků či přátel. Sborník uzavírá pečlivě utříděná bibliografie se základním představěním publikací, na nichž se tvůrčím způsobem Zapletal podílel ve výše jmenovaných rolích. Text je doprovázen množstvím většinou dosud nepublikovaných fotografií. Na sborníku se podíleli např. Ivo Jirásek, Jana Šťastná, Jan Schmid, Miloslav Nevrlý, Václav Nosek, David Kroča, Sylva Šimslová, Vladislav Raška, Marko Čermák, Bohumil Nuska, Svatopluk Hrnčíř ad.

Dialekt a německá literatura z Českolipska do r. 1945. VI

Marek Sekyra

Dnešní část se bude věnovat autorům z východní části Českolipska, a to od okolí Jablonného v Podještědí na severu přes Mimoňsko až po Dokesko na jihu.

Z okolí Jablonného v Podještědí byl před lety ve Světliku představen **Ferdinand Thomas** (15. března 1854, Janovice – 5. června 1928, Liberec), autor velkého množství vlastivědných děl. Publikoval básně také v antologii Spitzberg-Album. Ještě podrobněji jsme se zabývali osobností **Theodora Huttera** (20. září 1860, Heřmanice – 5. června 1932, Liberec), také autora vlastivědných děl a hlavně půvabné knížečky *Der Jeschken in Geschichte, Sang und Sage* (Ještěd v dějinách, písních a pověstech, 1908). Ještědu, Jizerským horám, ale i dalším místům severních Čech věnoval sám několik básní. Představen byl i učitel **R. Franz Richter** (27. dubna 1858, Mařenice – 1918, Heřmanice), písíci v mařenickém dialektu (mluvilo se jím v okolí Cvikova) poezii a povídky. Čtvrtým již uvedeným autorem byl **H. Fr. Watznauer** z Jablonného, autor básně Dem Altvater Jeschken, která byla uveřejněna v Ročence německého horského spolku roku 1907.

Josef Alfred Taubmann (22. září 1859, Jablonné v Podještědí – 12. pro-

since 1938, Ústí nad Labem), písíci pod pseudonymem Alfred von Schützenau, se narodil jako syn chudého tkalce, navštěvoval lidovou a měšťanskou školu,

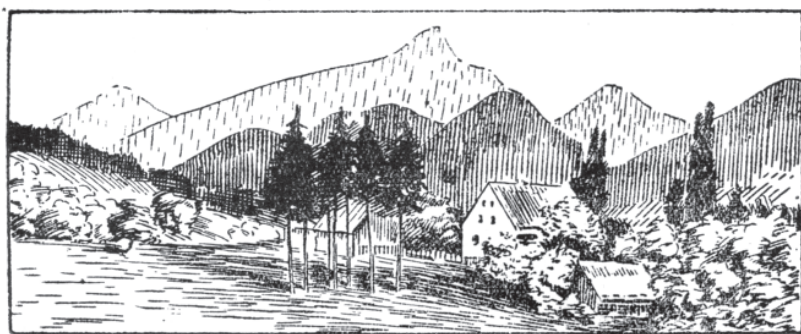

poté šel na učení do kupeckého obchodu do Hradce Králové, po dvou letech se však po nemoci vrátil a působil jako pomocný učitel. Roku 1879 se stal způsobilým k vy-

učování a prošel řadou míst v kraji (Žandov, Janův Důl, Starý Šidlov), ale byl i učitelem na měšťance v Ústí n. L. V časopisech uveřejňoval články s pedagogickou tematikou, příběhy z botanických a mineralogických pozorování, vyprávění a básně. Vydal sbírku nářečních básní *Heimatklänge aus Nordböhmen* (1890) a knihy *Nordböhmisches Volksgeschichten* (1885), *Märchen und Sagen aus Nordböhmen* (1887), *Burgruine Schreckenstein, die Perle des Elbtales. Geschichtliches und Sagen-*

haftes von Schreckenstein und seiner Umgebung (1925), *Der Falkner von Falkenburg. Ein Zeit- und Sittenspiegel der Heimat aus Ur-väter Tagen. Bd 1, Zum 1000jährigen Bestande der alten Grenzstadt Deutsch-Gabel Nordböhmen* (1925) a *Bd 2, Eine romantische Erzählung aus den nordböhmischo-lausitzer Bergen* (1929), *Aus Rübezahls Rucksack. Sagen- und Märchenschatz aus dem heimischen Riesengebirge* (1925), *Die gefiederte Welt des Lumpenparkes in Aussig-Schönpriesen in wissenschaftlicher und volkstümlicher Beleuchtung mit einer Übersicht der Vögel, Böhmens* (1926), *Ohm Schalks lustige Heimat-Erzählungen* (1927),

Lieb Mütterleins heimatlicher, Deutscher Sagen- und Märchenwald aus deutschen Gauen Böhmens (asi 1927), *Der lustige Plampatsch, der Eulenspiegel Nordböhmens und seine Schnurren, Schwänke u. Streiche. Eine Heiterelei für lachlustige und griesgrämige Leute* (1930, Veselý Plampáč, Enšpígl Severní Čech – z ní uveřejňujeme povídku na ukázkou), *Grossmütterleins Heimatlicher Sagen- und Märchenschatz aus deutschen Gauen Böhmens* (1931), *Sünden am Heimatwalde und Verbrechen an der Vogelwelt. Ein deutsches Vogelschutzbuch aus Böhmen nebst einem weiteren Anhang über Vogelschutz und ornithol. Studien* (1932).

TVRDOHLAVÝ SEDLÁČEK A JEHO STODOLA

V době, kdy se měla stavět železnice ze Zákup do Mimoně a Liberce, sešla se velká komise, jelikož bylo nutné vykoupit různé pozemky a objekty. Přitom se ukázalo, že vyprojektovaná trať směřuje přímo na stranou stojící stodolu, která také měla být vyplacena a zbourána. Zatím ale patřila jednomu sedláčkovi s tvrdou hlavou. Říkal: „Jen nechejte moji stodolu na pokoji!“

Některý z komisářů ale pravil: „Co vás napadá, sedláku? Ta musí pryč a bude vám dobře zaplacená.“

„Nechci, nepotřebuji vaše peníze!“ křičel rozhněvaný sedláček. A tak zůstalo při jeho tvrdošíjnosti a zpěčování. Žádné domlouvání po dobrém nebylo nic platné.

Přitom si z toho někdo z komise udělal legraci a povídá: „Inu, když tedy nechce, ať zůstane stodola stát. Vrata ale musí být ve dne v noci otevřená. Na tom se nedá nic změnit!“

„Oho!“ odpoví sedláček, „to by bylo ještě hezčí! Z toho nebude už vůbec nic!“

Na to mu šeptá cosi do ucha náš Plampač a nakonec povídá: „Víš co? Nebylo by lepší, kdyby zůstala stodola stát? Chceš ji opravdu nechat strhnout? To bych na žádný pád neudělal! Jen je nechej projíždět. Co ti to udělá?“

To konečně uchlácholilo toho podivína a ten pravil: „No, pro mne a za mne. Ať si tedy projíždějí! To ale říkám rovnou: jestli v devět večer to ježdění nepřestane, zavřu oboje vrata, abyste to věděli!“

Poznámka

Plampatsch m., družba, námluvčí; z čes. plampač, jež ve starším významu označovalo tzv. řečníka na svatbě. Podobu plampač musíme považovat za variantu slova tlampač (srov. také čes. nářeční plampač, Macbek, ES, s. 530). Je však zajímavé, že němčina tu mohla skupinou pl- dobře nahradit náslavnou hláskovou skupinu tl-, která je jí cizí. Kromě slova Plampatsch, běžného hlavně na jihozápadě severních Čech, znala dřívější německá nářečí v Čechách též slova Druschmann z čes. družba a Stariswart, Tariswart, Tarichswa(r)t z čes. starosvat. Pravděpodobně se onen svatební zvyk udržel v českých krajích déle, a byl proto také označen českými jmény. Pramen: <http://nase-rec.ujc.cas.cz/archiv.php?art=5078>

Lexikon genealoga, Boleslav Lutonský: Plampač – žvanil, tlachal, šasek, žertěř zejm. na svatbě.

Otfried Preussler vykresluje v dětském vyprávění „Hörbe mit dem großen Hut“ Plampatsche jako lesní příšeru.

přeložil a poznámkou opatřil O. Simm

Učitel, později ředitel školy v Jabloném v Podještědí **Daniel Koch**, autor děl *Heimatkunde des Schulbezirkes Deutsch-Gabel* (1905) a *Heimatkunde der Gerichtsbezirke Deutsch-Gabel und Zwickau i. B.* (asi 1925), uveřejnil v těchto vlastivědách řadu vlastních básní a též básní Franze Richtera, Josefa Friedricha a dalších anonymních, zřejmě regionálních autorů.

Z mimošských autorů byl již v minulosti představen **Karl (Carl) Kostka** (5. května 1870 – 23. července 1957, Praha), poslanec, senátor a liberecký starosta v letech 1929–38, autor řady odborných děl, ale též časopisecky uveřejněné veršované hry *Die Entstehung der Sonate*.

Josef Ludwig Haase (25. října 1848, Mimoň – 7. listopadu 1933, Jihlava) studoval v Liberci a v letech 1866–69 na polytechnické vysoké škole ve Vídni. Působil jako vychovatel u barona Ehrenfelse v Brunn am Walde, 1872 jako suplent na škole v Křemži, 1874 učitel a 1876 profesor na učitelském ústavu v Chomutově, 1889 na učitelském ústavu v Praze a 1900 jako ředitel v Chomutově a ředitel zkušební komise pro obecné lidové a měšťanské školy. Žil poté v Grazu a Jihlavě. Napsal řadu básnických knih: *Wald und Welt* (1879), *Ruine Roll* (1887), *Schuld und Sühne* (1890), *Balladen und Bilder* (1896), *Kreuz und Krone* (1899), *Mir oder mich?* (1902) a knihu *Der Glockenturm in Komotau*. Vyprávění psal pod pseudonymem Josef Ludwig pro různé časopisy, noviny a kalendáře (např. Prager Tagblatt), knižně vydal *Aus ferner*

Vorzeit trüben Tagen (1909), psal též články pro Mitteilungen des Nordb. Excursions-Klubs.

K. Martin z Mimoně publikoval básně v časopisech, 1886 vydal v Praze *Dewin und Hamersee. Eine heimatische Sage in Versen*.

Ludwig (Louis) Nerz (30. ledna 1867, Mimoň – 20. ledna 1938, Vídeň) byl herec vídeňského Raimund-Theater a dramatik. V roce 1893 v Praze, Brně, Hamburku a 1899–1924 ve Vídni v Josefstadtu. Po roce 1914 u filmu, též jako producent a scénárista. Autor a spoluautor řady komedií a scénářů: *Auf dem Gipfel der Macht* (1921), *Das grinsende Gesicht* (1921), *Roman zweier Herzen* (1921), *Alle Räder stehen still* (1921), *Das Gespenst auf Mortons Schloß* (1922), *Die Marquise von Clermont* (1922), *Rondinella* (1922) ad.

Raimund Müller (1873, Zákupy) byl doktorem filozofie, profesorem historie na státní průmyslové škole v Bielitz (Bielsko-Biala) a učitelem v Děčíně, kde uveřejnil ve výročních zprávách pojednání *Die Zahl Drei in Sage, Dichtung und Kunst. Eine philosophische Studie* (1903) a *Antonius Philosophus – ein Protektor der Christen? Eine Einführung in die Selbstgespräche Mark Aurels* (1904). Roku 1902 publikoval v Brně přednášku *Tod als Erzieher*. Kromě dalších fejetonů v časopisech vydal též sbírku básní *Lieder des Waldballasts* (1900).

Johann K. Krsek (26. září 1807, Doksy – 8. listopadu 1880, Doksy) byl

nářeční básník, ukázky z tvorby byly uveřejněny v antologii Volksbuch sude-
tendeutscher Mundartdichtung Alber-
ta Zirklera (1938) a v Heimatsklänge.

Eine Blütenlese deutscher Mundar-
tendichtung aus der Tschechoslowakei
Antona Hieronyma Jarische (1935).
Odtud také přinášíme ukázkou.

SPRÁVCE A PASÁČEK KRAV

Šel jednou správce se svým pánem
na jeho panství přes pole,
spatřili kluka pást ke škodě;
však zmerčilo je pachole.
„Dnes toho kluka musím dostat,“
křik správce, jak když vystřelí,
„vždyť včera pásł těch sedm krav
dokonce v panském jeteli.“
Jak kdyby to ten pasák slyšel –
v ten okamžik byl za vodou;
a těch krav sedm, jak by čuly,
hned za tím malým nezbedou.
Přes široký potok nemoh se
přebrodit z pánů jediný.
Tu volal správce – jak ho drží,
začínal už mít vidiny:
„Pojď, malý, řeknu ti tajemství
o naší tuhle jasnosti!“
„Jen si to nechte!“ křik klučina,
„K vám nejdu, mám své starosti!
A pak – kluk jak já nemusí snad
hned o každým lejnu drby znát!“

přeložil O. Simm, přebásnil M. Sekyra

Arnold Heinrich Gatter se naro-
dil v Kuřívodech, studoval gymnázium
v Č. Lípě a pracoval jako lázeňský lékař
v Karlových Varech. Roku 1894 uveřej-
nil sbírku *Aus junger Studentenzeit*.

Anton Mattauch (19. listopadu
1861, Doksy) byl úředník ve spořitel-

ně v Doksech. Napsal dílo *Geschich-
ten vom Schaufelnaz. Schwänke in
Hirschberger Mundart* (1926 a 1936),
ukázka vyšla v Heimatsklänge. Eine
Blütenlese deutscher Mundartendich-
tung aus der Tschechoslowakei Antona
Hieronyma Jarische (1935).

Kašpárkoviny

Pohádky na motivy loutkových
her Jaroslava Průchy

J i ř í J a n á č e k

Zlá žena

Bylo teplé letní odpoledne a Kašpárek, rozveselený příhodou s hastrmanem, si vykračoval dál do světa. Pojednou mu za zády něco strašidelně hřmotilo. Ohlédl se a rychle ustoupil z cesty. Za ním vrčel, funěl, skřípal a kouřil obrovský povoz. Vzpomněl si, že takovým pojízdným zařízením dojíždějí někdy děti do jejich divadla. Říkají prý tomu autobus. Když hřmotící vozidlo uvidělo Kašpárka, zatroubilo a zastavilo. Otevřely se dveře a pán sedící za obrovským kolem, křikl:

- Kašpárku, kam putuješ, můžeme tě kousek svést.
- Jak víte, že jsem Kašpárek?
- To pozná každé malé dítě, ale nepovídej a rychle si nasedni. Pospícháme.
- Děkuji, pane, pane...
- Jmenuji se Kovárna, jsem řidič autobusu. Jedu s cestujícími do hor, do Krkonoš.
- Mně postačí, když mi zastavíte někde v podhůří. Možná se tam potkám s Krakonošem. Rád bych ho pozval k nám na loutkové jeviště.
- Říkají, že se tam potuluje v různém přestrojení, ale nevím, jak pochodíš. Někdy prý se zlobí, jindy pomáhá. Asi záleží na tom, jak si lidé v přírodě vedou, někdo škodí, jiný ničí.

Kašpárek pozdravil spolucestující. Všichni ho znali z loutkového divadla a vesele jej vítali.

- Což abychom si zazpívali, cesta nám rychleji uteče, navrhl.

Všeobecný souhlas mu byl odpovědí.

- Když do hor, tak třeba tuhle, prý je z Jičína:

Horo, horo, vysoká jsi!

Má panenka, vzdálená jsi.

Ostatní se přidali.

Vzdálená jsi za horama –

vadne láska mezi náma.

- Nešlo by něco veselejšího, ozvaly se ženské hlasy a hned také začaly:

Ráda, ráda,

můj zlatý Honzíčku!

Ráda, ráda

Ráda tě mám!

Mužské hlasy přizvukovaly:

„Jestli to jen pravda, že mě máš tak ráda?“

Ráda, ráda,

Ráda tě mám!

Cesta rychle ubíhala. Stmívalo se. Pan Kovárna pojednou zastavil a zeptal se Kašpárka, nechce-li tady zastavit. Upozornil ho, že tu je výborné ubytování v penzionu *Zátiší* a kolem hodně lesů. I Krakonoš sem někdy zavítá.

Kašpárkovi se rada pana řidiče zamlouvala. Zamával cestujícím, popřál jim šťastnou cestu a rozhlédl se po okolí. Téměř před ním stála v zahradě větší vilka s nápisem *Pension Zátiší*.

Odvážil se zazvonit. Otevřel mu příjemný pan domácí, a když Kašpárek požádal o nocleh, s radostí jej vítal:

– Takového hosta s proslaveného divadélka ubytuji rád. Hned tady v přízemí mám pokojíček s koupelnou. Prosím. Snídani ráno přichystám.

Kašpárek poděkoval, koupelničku rád využil a hupl do postele. Za okamžik spal.

Ráno u snídani mu hosté penzionu poradili, aby se vypravil do lesíka za zahradou. Je tam krásně, sem tam najde i nějakou tu houbu. V překrásně čisté vodě jezírka se může vykoupat, velice se osvěží. A potom v nedaleké vsi je posvícení, neměl by si jej nechat ujít.

Kašpárek dal na rady znalců okolí. Proběhl se lesem, borovice voněly, průhledná voda v jezírku lákala. Neodolal. Alespoň na chvíli se brouzdal u břehu a potom se vydal do vonícího lesa. Všude ticho jen z houštiny vystoupil chlapík s košem.

– Dobrý den, pozdravil slušně Kašpárek.

– Dobrý, dobrý, jak se to vezme, posmutněle odpověděl souseď.

Kašpárkovi se zdál pantáta nějaký smutný. Vždyť ve vsi již vyhrávala posvícenská muzika a on tu bloumá po lese.

– Co tak smutně, houbáři. Nerostou? Pojdte raději na posvícení, doma vás jistě čeká posvícenská svačina.

– Jo, posvícení, doma mě čeká rozzlobená žena, pořád si jenom na něco stěžuje. Nic jí není po chuti. Na sousedy se pořád zlobí, nikdo ji nemá rád. A jak je lakomá. Raději jsem utekl do lesa.

Kašpárkovi bylo souseda líto, ale jak mu pomoci? Věděl, že není příjemné, když hospodyně zadělává posvícenské koláče s lamentací.

– Víte co, hospodáři, půjdu s vámi, jako váš dobrý přítel na trochu kafička a kousek tvarohového koláče. Zkusíme to jako mlynář. Když mu teče hodně vody, zarazí trochu stavidlo. Třeba se to povede i u vaší paní.

– Pokusíme se, ale jen abychom nepřilili oleje do ohně, obával se souseď. – Já se jmenuju Klouda a ty tedy, Kašpárku, budeš můj kamarád. Zkusíme tvůj nápad, třeba si ta moje Barbora od tebe nechá domluvit.

Nějakou chvíli je poslouchal muž v zelené uniformě, vypadal jako lesní.

– Poslouchám ty vaše stesky, pane Kloudo, a nezlobte se, že jsem se vám vmísil do řeči, ale myslím, že jsem se s vaší ženou již jednou tady v lese setkal.

– Máte pravdu, pane lesní, hubovala na vás, až se hory zelenaly. Neračte se zlobit, ona za to snad ani nemůže, snažil se Klouda omlouvat svou hubatou paní.

– Nic se nestalo, ale když už jsme se tak setkali, nemohl bych k vám s Kašpárkem také zaskočit na káfičko a kousek bábovky?

Klouda trochu posmutněl, nedovedl si představit, jak taková návštěva dopadne. Kašpárek však okamžitě vytušil, že jde o nějaké povyražení. Nic však neříkal a vykročil s oběma rychle do vsi. Muzika tam čím dál více lákala na posvícenské hody.

Kloudova žena byla stále netrpělivější.

– Kde se zase toulá, potřebuji nasekat dřevo a zatopit. Je čas vařit oběd a on si někde posedá s kamarády, poslouchá dechovku a popíjí.

Zlostně práskala dveřmi a tloukla vším, co ji přišlo do ruky. Slova, kterými častovala kolem chodící sousedy se nehodí napsat.

Do této napjaté situace se vrátil manžel s Kašpárkem a lesním.

– Barboro, potkal jsem dva milé kamarády, Kašpárka a pana lesního. Pozval jsem je na káfičko a nějakou posvícenskou sladkost.

– To jsem tušila, že někoho přitáhneš. Nemám na ně čas, ať jdou raději po svém. A nejste vy ten necita, který mi chtěl sebrat nedávno jablka i s nůši? Jak se odvažujete přijít mi na oči, pane lesní? Jen si na to vzpomenu, všechno se ve mně bouří.

– Ale, milá paní, ta jablka v aleji patřila zdejším lesům a vy dobře víte, že krást se nemá.

– Kvůli několika jablíčkům majitelé nezchudnou. Ale proč jsi je sem přivedl?

Lesník jen mávl rukou a v duchu Kloudu politoval. Ten jen nešťastně pobíhal kolem své láteřící ženy a úpěnlivě prosil, aby hosty uvítala alespoň malým posvícenským pohoštěním. Kašpárek se vzpamatoval jako první a snažil se paní Kloudovou uklidnit. Vysvětloval, že přišli jen na hrnek bílé kávy a on na tvarohový koláč, který prý má vždy výborný. Panu lesnímu stačí kousek bábovky.

– Ale, sousedko, pochlubte se, co dovedete, pokusil se chválit pan lesní.

– Kloudo, to jsi přivedl pěknou partu. Mlsat by se jim chtělo! Naproti máme hospodu, tam si můžete poručit, co srdce ráčí.

Kašpárek postřehl, že na lesního to již bylo trochu moc.

– Zlá a lakomá žena, takhle ty si vážíš svého muže a jeho hostů? Zaburácel hromovým hlasem. Venku se zablesklo.

– Za trest ať ti přiroste pevně k hlavě to, co ti leží v komoře na mísce!

Znovu se zablesklo a Barboře přistála na hlavě čerstvě upečená bábovka. Pokoušela se ji odtrhnout, ale nedařilo se. Zkoušel to sám Klouda, potom pomáhal Kašpárek, bábovka však držela pevně.

– I tudy na dudy, to jste to dopracovala.

– Mlč, Kašpárku, to je jistě Krakonoš.
 – Máte pravdu, pane Kloudo, na zlé a lakomé jsem tu já, Krakonoš. Sbohem, sousede!

Potřetí se za zablesklo a lesní, vlastně Krakonoš, zmizel.

Barbora zle naříkala, vždyť s takovým kloboukem nemohla snad ani mezi lidi. Odpolední posvícenská zábava nepřišla v úvahu. Kašpárek viděl, že tady není pomoci. Raději se rychle rozloučil s chudákem Kloudou a putoval dál. S Krakonošem nejsou žádné žerty, měl by ho někdy pozvat do divadla, na některé nezbedníky by jej tam potřebovali.

U Kloudů bylo smutno. Z posvícenské nebylo nic. Barbora jen láteřila, špatně se jí spalo s bábovkou na hlavě. Také Klouda příliš nespal. Ráno se mu ani nechtělo z postele. Ale div se. Najednou se před ním objevila Baruška, usmívala se a zvala jej mile ke snídání.

– Co bys rád, milý muži, míchaná vajíčka se špekem, uzené s čerstvým chlebem, nebo raději něco sladkého? Dej si skleničku slivovičky na zdraví, ať se nám ten dnešní den vyvede.

Kloudovi mohly překvapením vypadnout oči. Barborka byla celá proměněná. Ani ta bábovka na hlavě ji nevadila. Manželi sem, manželi tam, nepotřebuješ něco? Také sousedé byli překvapeni. Ozdobě na její hlavě se sice divili, ale jinak nemohli paní Kloudovou poznat, usmívala se na ně, z dálky je zdravila, a když něco potřebovali, byla vždycky u toho a pomohla.

– Co jen ten Krakonoš dokázal? Ale jak dlouho bude ještě Barušku trápit?

Klouda chodil denně do lesa, rád by byl Krakonoše potkal, ale nebylo po něm ani stopy.

Ani přátelé a poutníci jej neviděli, ani nepotkali. Baruška se držela, stále měla dobrou náladu a pěkné jednání ji neopouštělo. Kéž by to tak Klouda mohl Krakonošovi povědět.

– Dobrý večer, sousede! Ozvalo se jednou, když se ubíral unavený k domovu.

Klouda se otočil. Za ním stál Krakonoš.

– Mocný pane, půl roku vás hledám, víte, jak jsem rád, že se setkáváme.

– Tomu se nechce ani věřit, když jsem tvé ženě vyvedl takový kousek.

– Víte, Pane hor, z toho klobouku, kterým jste ozdobil mou ženu se přfliš nera-duju, Barbora se však úplně změnila. Tu nikdo nepoznává. Je vidět, že si takový trest zasloužila, ale nemohl byste ji zbavit té nehezské ozdoby? Zítra máme u nás pouť, zasloužila by, abych si s ní mohl zatancovat. Jak tak šli a povídali, běžela jim naproti Barborka.

– Muži můj, Kloudo, kde se touláš. Už jsem měla o tebe strach.

– Zapovídal jsem se tady s panem Krakonošem a vypověděl jsem mu, jak jsi se změnila.

– Jen aby jí to vydrželo, zapochyboval Krakonoš.

– Dostala jsem pořádně za vyučenou, nechci již být zlá a lakomá.

– Věřím ti, ať se raději již nikdy nepotkáme.

Krakonoš zmizel a z Barborčiny hlavy zmizela i nepěkná ozdoba – bábovka. Oba Kloudovi se vzali za ruce a spěchali k domovu.

Kašpárek, který z hor raději rychle zmizel do nížiny, potkal zase jednou na své pouti autobus s panem Kovárnou. Jel tentokrát někam k Miroticům.

– Tam hrával můj praděd u loutkáře Matěje Kopeckého, dobře to v tom kraji znám. A nevíte, jak to dopadlo u Kloudů?

– Dobře, paní už ozdobu nenosí, polepšila se.

Kašpárek byl rád, povyskočil a začal si zpívat.

Využito motivů loutkových her Jaroslava Průchy (1894 – 1936): Krakonoš a zlá žena. Loutkové hry Malého čtenáře, svazek 19, J. R. Vilímek, Praha 1931.

Básně

Slávka Hubáčková

VYZNÁNÍ

Mám nade všechno ráda svůj domov
s něžnými kvítky sněženek, podbělu a petrklíčů,
které na jaře rozkvétají po příkopech a mezích
a vyhánějí sních...

Co síly a touhy cítit z nich.

Mám nade všechno ráda svůj domov
v létě, když začínou červenat se šípky
a kvetou máky po polích.

Co touhy po životě, po zrání, je v nich.

Mám nade všechno ráda svůj domov
na podzim, když koruny kaštanů
se začínou barvit dozlatova,
když v polích natě bramborové zavoní,
když vlaštovky se houfují
a chystají se odletět,
když barvou purpurovou při soumraku

zahalí se můj domov, můj svět.
Mám nade všechno ráda svůj domov,
když bílá zima pobere do své náruče
keře, stromy a chaloupky rozeseté po stráních.
Co nesmlouvavosti a umíněnosti
je v těch chladných objetích.
Mám nade všechno ráda svůj domov.

LÁSKA

Někdo ctí lásku k otci, k matce,
někdo miluje květy na zahrádce.
Někdo miluje staré smutné stromy
a jiný zase houslí sladké tóny...
Někdo si s láskou k růži přivoní
a někdo miluje květ jabloní,
mnohý zas velkou lásku k horám chová,
další miluje slunce, jež barví obzor do nachova.

My máme rádi divadlo!
Když opuštěné propadlo
se změní ve sluj pekelnou,
jeviště v komnatu nádhernou anebo ve světničku maličkou
či náves zcela prostičkou,
kde obyčejný člověk říká vřelá slova
a věří zas a zas a znova,
že lidská srdce k sobě blíže mají,
když z jeviště si rozmlouvají.
Krakonoš na nás shlíží z Kokrháče
a drží palec královně i Kačce.
Krakonoš vítává nás krásou obzoru,
však nestydí se ani za to,
že rád pláče.
K nám hosté chodí na „sejkory“,
ne na koláče!
Ať se vám u nás líbí,
I za rok – kdyby – budeme rádi,
jsme přece přátelé a kamarádi!

Stála krásná velká vrba
Nad hladinou Cidliny
Její mocný kmen i větve
Shlížely do hlubiny

Jednou vítr nelitostný
Srazil vrbu letitou
Už se nikdy pod hladinou
Její větve nespletou

Došumělo její listí
Ve větvích zmlk ptáci zpěv
V trávě voní trochu smutně
Jarní míza mrtvých dřev

Verše skládám pro vzpomínku
Milá vrbo smuteční
Když jdu místem kde jsi stála
V uších mi tvé písni zní

Zpívaly ji včelky ptáci
Nota byla spanilá
Svoji něhou svojí vůni
Mojí duši čistila...

Tam na horách, tam na horách
Tam slunce jasně svítí, líbezně dýše kvítí
Tam na horách, tam na horách
Ach, tam se nebe cítí
Tam na horách, tam na horách
Tam byl bych rád

Tam na horách, tam na horách
Tam ptáci libě pěj, zvonky z hor dolů znějí
Tam na horách, tam na horách
Kde oblaky se chvějí
Tam na horách, tam na horách
Tam byl bych rád

SLÁVKA HUBAČÍKOVÁ (2. 12. 1936, Vysoké nad Jizerou) od mala se věnovala divadlu, ve vedlejší roli se objevila ve filmu Lišáci, Myšáci a Šibeničák. Zpočátku působila v souboru lidových tanců, zpívala operety, vystupovala s dechovými orchestry a věnovala se i loutkovému divadlu, zvláště pak její hlas oživoval postavu Kašpárka. K dvoustému výročí vysoc-

kého divadla založila dětský soubor Vrabčáci, který dodnes existuje. Ve větší známost vstoupila také díky svým folklorně humoristickým vyprávěním tzv. kerkonošským poudačkám. Roku 2007 vydala svůj písničkově vypravěčský počín ve formě knížky, jejíž součástí je i vložené CD, s názvem **Kale i kyselo aneb Do sejkor jako když střílí.**

Vítek Landovský

NEMOCI

Jeli jsme po silnici
a já dostal zimnici.
Po zimnici angínu,
koleduju si o rýmu.

HOKEJ

Přišel ke mně kluk
a měl v ruce puk.
Hráli jsme hokej,
všechno bylo OK.

JARO

Na jaře rostou květiny,
já z rodiny kašlu jediný.
Mám já totiž alergii,
na roztoče, chlupy, pyly.

RADOST

Radost to je úsměv,
radost to je hra,
radost to je rodina,
kde mám každého rád.

VÍTEK LANDOVSKÝ – žák ZŠ Dobiášova v Liberci, baví jej florbal, tancování, keramika a psaní.

Kristýna Férová

ZLATÁ RYBKA

Na udiči mé
zlatá rybka houpe se.
Pustit by chtěla.

PTÁK

Zobákem zobe.
Má svá nebeská křídla.
Volně si létá.

PES

Za stínem mých bot
věrný hlídač se krčí.
Věrně mě hlídá.

ZMIJE

Ona se plazí,
jazyk svůj vystrkává.
Jed mnou putuje.

KOHOUT

Hřebínek nosí,
když rosa jarní vzniká,
on tu kokrhá.

V pondělí slunce svítí na modré obloze bez mráček,
obloha modrá plná je zpěvavých ptáčků.
V úterý mračna se bouří
a vítr se všude kolem víří.
Ve středu drobný vánek fouká
a mráz pomalu ale jistě stoupá.
Ve čtvrtek mrzne jako v zimě,
do dek matka zabaluje mě.
V pátek slunce svítí zase
sbírali jsme houby v lese.
V sobotu prší, prší, prší
venku zmoknou všichni pěší.
V neděli tuto básničku píší
a má hlava ocitá se v poetické říši.

INZERÁT NA LÁSKU

Všichni v elegantních šatech chodí,
jen ona tu v roztrhaných hadrech sedí.
Koukám se na ni svýma očima,
i když není bohatá,
přec je tak nádherná.

Vlasy dlouhé vlnité,
po kolena, blondáté.

Žádné pihy, žádné vrásky
chci si pohladit její vlásky.

Jak vypadá ale vevnitř?
Je hodná, milá, obětavá
nebo snad nesnesitelná a protivná?

Její úsměv nic nevypovídá,
že by to byla má první láska?
Chceš se dozvědět víc?
Tak se odvaž a promluv s ní.

Jak nás chcete kluci ulovit,
když se tak bojíte odmítnutí?
My nabízíme lásku,
vy bojíte se,
a nakonec se nedotknete ani jediného vlásku.

My nabízíme se vám,
a pokud nás chcete nesmíte se bát.

A proto podávám na lásku inzerát.

KRISTÝNA FÉROVÁ. Ahoj, jmenuji se Týna, mám dlouhé zrzavo-hnědé vlasy a pihy. Má oblíbená barva je fialová. Co se týká školy, moje oblíbené předměty jsou: čeština, sloh, výtvarka, vlastivěda a hudebka. Ráda píše básničky o všem možném a také příběhy, nejraději sci-fi, detektivky nebo pohádky. Chodím do knihovny ve Vesci a do městské knihovny v Liberci. Knihovna ve městě je úžasná tím, že si tam půjčím knihy a přitom můžu přečíst své věci ze šuplíku.

Rozhovory Radima Kopáče s Bohumilem Nuskou

Rozhovory vedou dva intelektuálové, Radim Kopáč (1976), literární a výtvarný kritik, autor knižních rozhovorů s básníky Jaroslavem Kovanou, Bohumilou Grögrovou a Petrem Králem, editor několika antologií. Na druhé straně stojí Prof. PhDr. Bohumil Nuska (1932), prozaik a básník, estetik, historik umění, kulturní historik, filosof, teoretik divadla a vysokoškolský profesor. Myslím, že je to knížka, která potěší a obohatí sečtělé čtenáře, kteří mají všeobecný kulturně historický přehled.

Bohumil Nuska vydal *Hledání uzlu* (1967), text z této knihy *Rytíř a smrt* mu tiskne Jan Lopatka ve *Tváři*, následuje *Švihova aféra* a *Kafkův Proces* (1969). Nejzásadnější Nuskova kniha *Padraikův zánik* vzniká v první verzi v roce 1969, ale vychází až v roce 1997. Jejím kmotrem je James Joyce, Nuska poznává, že autor je svobodný, a právě při psaní *Padraika*, do značné míry automatického textu, se mu derou na papír novoslova, například: fulapajzl, záhnus, dhjáá, flachat, bluááá, tlachla, hnuf, hulagašla, blbodáma a zažbluňklý.

V roce 1998 vycházejí *Okamžiky*, dále *Kafkův Proces* a *Švihova aféra* (spolu s J. Pernesem, 2000), *Tanec Smrti* (2002), *Ptačí Údolí* aneb *Idylka* (2004), *O Paní Věsládné* (2005), *Obrazy neradostné* (2007), *Podzimy a jara* (2007), *Kosmická událost* (2008).

V úvodních rozhovorech je vysvětlen princip Nuskovy tvorby, psaní a kreslení samokreseb u něj probíhá ve stavu jakési exaltace. Když Kopáč hledá osob-

nosti, které Nuskovo myšlení ovlivnily, objevuje se zde asi tisícovka jmen, vedle převládajících spisovatelů malíři od Dürera a Holbeina přes Fragonarda po Maleviče, muzikanti od Monteverdiho po Varesseho, ve filozofii od starých Řeků přes jeho katolické církevní otce, hinduisty, taoisty, a z existencialistů je mu bližší Marcel než Sartre. Historik Nuska, po vzoru svého profesora z gymnázia, podrobně studuje všechno důležité, a přitom objevuje souvislosti i některá krátká spojení mezi jednotlivými vědními obory. Pomáhala mu v tom, jak sám říká, jeho „sloní“ paměť, dobrovolná samota věnovaná četbě, ze které se vynořuje mezi přátele jen občas.

Emblematickým Nuskovým tématem je *Paní Věsládná*, tedy smrt, dalším tématem pak *Modrá Propast*, jakési vytržení, podobné zenovému satori, ta může přicházet z čisté modré letní oblohy.

Nejcharakterističtější na Rozhovorech je Nuskova snaha, co promyslel předat dál, někdy i na příkladech vysvětlit. Například, když mluví o etymologii, která vykládá původní smysl a správný význam slov, říká, že legenda je to, co je napsáno, co se má číst, proto přírodní národy neznající písmo nemohou mít legendy, že pilíř a sloup se liší, pilíř je z několika částí, sloup z jednoho kusu, a vehementně protestuje, že místo milénka se dnes říká přítelkyně.

Rozhovory, které vydalo v roce 2010 nakladatelství Bor, mají 460 stran, je to jakási „všekniha“.

Šest ze sedmi rozhovorů připomíná soubor. Ve čtvrtém rozhovoru, zahrnujícím dětství, mládí, studia a zaměstnání, ale Nuska Kopáčovi uniká. Poznáváme obec Plavo, předobraz Ptačího Údolí, a jeho rodné České Budějovice. Nusko dětství a mládí, protektorát, osvobození, doba poválečná, studium na gymnáziu, to vše je oživeno desítkami postav a mikropříběhů. Vedle rodičů tu vystupují spolužáci, učitelé, příbuzenstvo, kamarádi a známí rodičů. Poznáváme tehdejší hračky, co se tenkrát četlo, chuť některých jídel, tehdy zpívané písničky, jak se kosilo obilí, až to připomíná, jak říká Kopáč, vesnický román. Téměř čtyřicet stránek je věnováno skautingu. Skaut Nuska byl v roce 1947 na Jamboree v Paříži, což pro něj musel být objevný zážitek, odbude to ale několika řádky. Po zidealizova-

ném Ptačím Údolí tu vzniká asi na 200 stránkách jakási velká mozaika všedních a nevšedních jihočeských dní, kde Nuska všechny své tehdejší blízké vytrhuje z náruče zapomnění. Je to kronika, paměti, memoáry? Pokládám tuto obsáhlou pasáž za svěbytný literární text, příbuzný Bajajovu románu Na krásné modré Dřevěnici.

V roce 1952 začíná Nuska studovat na Filosoficko-historické fakultě Univerzity Karlovy dějiny umění, k přijetí mu krom znalostí přispělo, že jeho matka se s otcem živnostníkem předtím rozvedla a jako živitelka tří dětí spadla mezi chudé.

Studia na KU, to je návrat k velkým tématům, velkým jménům, jsou tu představeni jednotliví profesori, spolužáci, například Petr Wittlich, pozdější odborník na secesi, kamarádi ze ško-

ly, například divadelník Ivan Vyskočil. Staví se a později se střílí Stalinův pomník. Pilný student, věčný čtenář, pomvěd třídící diapositivy a v létě provádějící na zámcích po absolutoriu v roce 1957 zamířil do Severočeského muzea v Liberci, kde se do roku 1989 věnoval renesančním knižním vazbám a starým tiskům a v druhém plánu ochráně památek. Najdeme zde popis českých renesančních knižních vazeb, v čem se od gotických a barokních vazeb liší, a příhody, jak originální tisky vyvážela Artia za devizy ven a co proti tomu šlo dělat.

V šedesátých letech se seznamuje přes Ivana Vyskočila s autory z okruhu Tváře a pozdějších Sešitů Janem Lopatkou, Andrejem Stankovičem, Václavem Havlem, Věrou Jirousovou, Petrem Kabešem, Zbyňkem Hejdou atd., v roce 1967 mu vychází v nakladatelství Mladá fronta Hledání uzlu. Problémy začínají po vstupu vojsk v roce 1968 a další s nastupující normalizací, a i když Chartu nepodepisuje, Nuskovy dudy zní z nahrávek Pašijí od Plastiků. Pozornosti StB nakonec neunikne a beletrii může publikovat až po roce 1989. Mezi jeho přátele patří také Jihočech Věroslav Mertl, Jaroslav Med, MUDr. Josef Kalenský, RNDr. Miro-

slav Nevrlý, se kterými objevuje krásu Jizerských a Lužických hor.

Velmi zajímavý je rozhovor o Studu Ypsilon a jeho principálovi Janu Schmidovi. Ypsilonka působila v Liberci od roku 1963 do roku 1978, kdy odešla do Prahy a Nuska fungoval jako teoretik tohoto divadelního souboru.

Tématem šestého rozhovoru je symbolonika, interdisciplinární nauka, že základem každé lidské aktivity, ať umělecké či jiné, je rytmus. Nuska ji začal budovat v 70. letech a zmíněný rozhovor je úvodem do této nově vznikající disciplíny.

Váda na krásu? Čtenář obeznámený s Nuskovým dílem jeho samokresby, o kterých se mluví ve druhém rozhovoru, zná, těm neobeznámeným ale patrně budou chybět. Najde je například v Okamžících, Tanci smrti a Ptačím údolí.

Nuska v roce 1990 založil na stávající Technické univerzitě v Liberci katedru filozofie a dodnes zde přednáší. Jeho alter ego Padraik říká: Jen ve tvorbě je slast a pouze v tvorbě se nestárne. Jako čtenář Bohumila Nusky se těším na ohlašovaný Granátový náhrdelník a literárněvědná veřejnost je zvědavá na symboloniku.

Otto Hejnic

Martina Komárková: Modlitebník

>Blaze tichým, neboť oni dostanou zemi za dědictví (Matouš 5,5).< Toto i další blahoslavenství mi tanou na mysli, pročtám-li verše Martiny Komárkové

v útlé, ale nádherné, dech beroucí publikaci „Modlitebník“. Proč nádherné a dech beroucí? Není to dáno jen výtečnými ilustracemi Michaila Ščigola,

kolážemi Ondřeje Klose, precizní vazbou, ale především silou – duchovní silou veršů, brilantně parafrázující příběh Kristovy cesty na Golgotský kříž. Sevřenost veršů nic neubírá na plasticitě výpovědi o utrpení, které paradoxně vede k vítězství nad zlem, jež cestu na kříž připravilo. A zde je onen průsečík příběhu křížové cesty Krista a křížových cest mnohých z těch, kteří skončili ve Valdické kartouze. Skrze výpověď o křížové cestě Syna Božího vidíme díky jedinečné výrazovosti veršů Martiny Komárkové i tíhu kříže nesenou jeho následovníky, kněžími i obyčejnými lidmi, kteří pro svůj statečný postoj hájící právo a spravedlnost se ocitli v kriminálech „lidově-demokratického“ režimu. Tak jako „pravověrní“ před dvěma tisíci let neváhali zabít hlásatele evangelia – radostné zvěsti o smíření, pravdě a lásce, tak i v době nedávné ve jménu lidu a „spravedlivého řádu“ epigoni tohoto řádu neváhali likvidovat ty, kteří s nimi nesouhlasili.

Verše Martiny Komárkové mají obrovskou duchovní sílu a jsou působivým mementem i do dnešních dnů a pro časy příští. Jsou i varující – varují před tendencemi rozeštvávat národ, varují před manipulací s lidmi, fakty... Stoupencům skutečné pravdy a lásky valdický krimál snad dnes už nehrozí. O to obludnější se jeví „kriminál“ ve formě manipulace s člověkem až na úroveň nemyslitelného konzumenta.

Odkaz všech martyřů – od Krista až po dnešek – se pro každého z nás varovně ozývá v příběhu křížové cesty tak, jak toto téma jedinečným způsobem v „Modlitebniku“ ztvárnila Martina Komárková, která v závěru knížky

říká: „Protože každý z nás prochází vlastní křížovou cestou. Jednotlivá zastavení – pochybnosti, utrpení, nutnosti volby, pády naděje i víra ve smysl toho, co se děje s námi i v nás, prožívá každý ve svém životě. Ať je jakýkoli, kdekoli a kdykoli. Křížová cesta je pro každého individuální a pro všechny společná, Modlitebník je knížka přání, abychom na ní obstáli“. A tak si dovolím s Martinou Komárkovou vyslovit slova naděje, že „...každá potopa má svou archu“.

Stanislav Kubín

MODLITEBNÍK

vydaly: KaB Music Jičín a Ateliér ŠČIGOL
Železnice pod záštitou ThLic. Dominika Duky
OP, arcibiskupa pražského, primase českého
ilustrace: Michail Ščigol

koláže: Ondřej Klos

Čtení KALu v knihovnách regionu

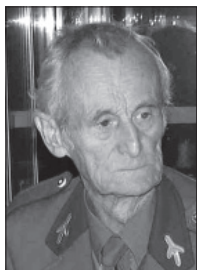

V březnu se uskutečnila tři autorská čtení Kruhu autorů Liberecka. 14. března v Městské knihovně v Turnově, 22. března v Krajské vědecké knihovně v Liberci a 29. března v Městské knihovně v České Lípě. Otto Hejnic četl ze své nové knihy Zase zvednout hlavu, Stanislav Kubín z knihy Ponorná řeka, Jiří Janáček představil nově

zpracovanou pohádku pro loutkové divadlo Ošizený hashrman, Marek Sekyra četl ukázky z chystané básnické sbírky Úvozy, Luboš Příhoda představil svou knihu A potom přijely tanky, Jan Šebelka četl z Románu pro Quida a Věra Vohlídalová připomněla výročí knihovny úryvkem z knihy Na houpačce nejen s knihovnou.

Zemřel Jiří Tobiáš

V neděli 15. 5. zemřel dlouholetý člen Kruhu autorů Liberecka a Severočeského klubu spisovatelů **Jiří Tobiáš**. Narodil se 2. května 1926 v Bystřici

u Jičína, po studiích v Jičíně pracoval v Libáni, Čelákovících a Praze a roku 1950 se přestěhoval do Oldřichova v Hájích, kde se stal lesníkem. Po roce 1968 byl řidičem a lesním dělníkem, později lesním technikem. Absolvoval večerní dopisovatelskou školu a publikoval články a fotografie v oboře lesnictví. Od roku 1970 byl členem pěveckého sboru Ještěd v Liberci, později také Chrámového sboru kostela sv. Antonína. Procestoval řadu zemí světa a z těchto cest psal reportáže, např. *Israel – reportáže, vzpomínky* (1995). Je autorem několika knih veršů, povídek, pohádek a vzpomínek: *Rok ve verších. Život – myšlenky, věci, vzpomínky, přání a obrazy Františka Škody* (1996), *Pohádky pro malé i velké děti* (2000), *Rodné lány. Slovo – život* (2003), *Sága* (2004), *Můj svět* (2004), *Setkání s...* *Povídky* (2005), *Šeptem i nahlas* (2005), *Ze zápisníků lesníka a myslivce ze severočeských lesů* (2006). Svůj vztah k rodnému kraji zúročil ve spolupráci s literárním archivem Památníku národního písemnictví ve Starých Hradech, zejména v příspěvcích do Listů starohradské kroniky.

CO ZNAMENÁ RODNÝ KRAJ

pro ty, jimž už zřídnu vlas?

Vrátit se do zašlých časů,
zpět do mládí, vzpomínkami,
třeba – jen na chvilku zas.

Prožít znovu řadu příhod,
celé noci protancovat,
vrátit se do školních lavic,
na své lásky zavzpomínat.

Ten, kdo může, nesmí váhat
sednout na vlak, spěchat domů,
pohládit koruny stromů,
pod kterými sedal rád.

Myšlenky proměnit v skutek,
poklábosit s kamarády,
proběhnout se rodnou obcí,
šťasten být, že je zas „mladý“.

Navštívit i místo Ticha,
u kostela, s květy v ruce.
Zavzpomínat, popřát klidu
těm, jimž nevychází dnes už slunce.

Jičín, Libán zas uvidět,
prohlédnou si Staré Hradý,
krásný zámek a pak zvolat
ať to slyší celý svět:

„Díky Bohu že jsem tady,
Český ráj to na pohled!
Brzy se sem opět vrátím –
snad tu nejsem naposled...“

Letní provoz – hlavní budova

11. 7. – 17. 7. 2011 **ZAVŘENO**

18. 7. – 21. 8. 2011 **OMEZENÝ PROVOZ**

Půjčovny

pondělí a středa 9.00 – 19.00 hod.
pátek 9.00 – 15.00 hod.
úterý a čtvrtek **ZAVŘENO**

Informační služba, internet, čítárna

pondělí a středa 8.00 – 19.00 hod.
úterý, čtvrtek, pátek 8.00 – 15.00 hod.

od 22. 8. 2011 **BĚŽNÝ PROVOZ**

Letní provoz – pobočky

VESEC

4. 7. – 22. 7. 2011 **ZAVŘENO**
25. 7. – 26. 8. 2011 **OMEZENÝ PROVOZ**
pondělí 13.00 – 18.00 hod.
čtvrtek 9.00 – 11.00 hod.
12.00 – 18.00 hod.
od 29. 8. 2011 **BĚŽNÝ PROVOZ**

KRÁLŮV HÁJ

červenec **OMEZENÝ PROVOZ**
pondělí 13.30 – 17.30 hod.
srpen **ZAVŘENO**
od 31. 8. 2011 **BĚŽNÝ PROVOZ**

MACHNÍN

červenec a srpen **ZAVŘENO**
od 5. 9. 2011 **BĚŽNÝ PROVOZ**

KUNRATICKÁ

11. 7. – 22. 7. 2011 **ZAVŘENO**
25. 7. – 12. 8. 2011 **OMEZENÝ PROVOZ**
středa 9.00 – 11.30 hod.
12.00 – 17.30 hod.
15. 8. – 26. 8. 2011 **ZAVŘENO**
od 29. 8. 2011 **BĚŽNÝ PROVOZ**

ROCHLICE

červenec a srpen **ZAVŘENO**
od 1. 9. 2011 **BĚŽNÝ PROVOZ**

RUPRECHTICE

červenec a srpen **ZAVŘENO**
od 1. 9. 2011 **BĚŽNÝ PROVOZ**
knihovna se stěhuje

Pobočka Ruprechtice nově v Konopné ulici č. 1232

Krajská vědecká knihovna v Liberci (KVK)

e-mail: library@kvkli.cz

www.kvkli.cz

Kruh autorů Liberecka (KAL)

e-mail: jakub.sebelka@volny.cz

http://mujweb.cz/www/kallb

ISSN 1214 - 2751

Bibliothek Liberec
Knihovna Liberec
Library Liberec

*Vedle vrcholků krkonošských a jizerských objevila se v Čechách
Mnozí odvážlivci, když se octli na počátku velikolepého měsíce června*

V zámku bylo práce a běhu o překot.

Pamatuji to jako dnes, ač od té doby uplynula třetina století.

*Blázniviny se rozsévají
Sem, knihomilče, knihu zvláštní ždáš-li míti!*

Who's there? Stanu se menším a ještě menším, až budu nejmenším na celém světě. Nothing is there!

Die Welt ist alles, was da ist.

A me, mamó, adarig džav, so me tuke adaj mukha!